

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Empowered lives.
Resilient nations.

RAPORT
DE MONITORIZARE ALTERNATIVĂ A IMPLEMENTĂRII ACȚIUNILOR DIN
PLANUL LOCAL (RAIONAL) ANTICORUPȚIE
PENTRU ANII 2018 – 2020
LEOVA
(PERIOADA DE MONITORIZARE – ANUL 2019)

Autori: Viorel Pîrvan, Liubomir Chiriac, Ana Znaceni și Ion Creangă

Chișinău 2020

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre; consolidarea societății civile și spiritului critic; promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și proeuropene. IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale acestei publicații trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați IDIS „Viitorul”.

Adresa de contact:

Chișinău, Iacob Hâncu 10/1, 2005, Republica Moldova Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Elaborat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” în cadrul Programului de granturi mici pentru monitorizarea alternativă a planurilor anticorupție sectoriale și locale al proiectului „Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova”, implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei. Toate opiniile aparțin autorilor și nu reprezintă neapărat poziția oficială a PNUD-Moldova sau a instituțiilor finanțatoare.

CUPRINS

I. Rezumat executiv

II. Progresul în implementarea planului de acțiuni anticorupție în anul 2019

2.1. Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție

2.2. Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență

2.3. Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice

2.4. Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane

2.5. Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor

III. Constatări și concluzii de bază ale monitorizării alternative

IV. Propuneri și recomandări

Anexa nr.1. Percepția cetățenilor din raionul Leova privind nivelul corupției și impactul acțiunilor anticorupție

Abrevieri

AAP - Agenția Achiziții Publice

ANI – Autoritatea Națională de Integritate

APL – Administrația publică locală

BAP - Buletinul Achizițiilor Publice

COP – Cererea Ofertelor de Prețuri

CNA – Centrul Național Anticorupție

IMSP – Instituție Medico – Sanitară Publică

LD – Licitație Deschisă

ONG – Organizații Non Guvernamentale

UAT – Unitate Administrativ Teritorială

I. Rezumat executiv

Prezentul Raport de monitorizare examinează gradul de îndeplinire pe parcursul anului 2019 a 31 de acțiuni, grupate în 5 priorități, din Planul local anticorupție pentru anii 2018-2020 din raionul Leova, adoptat prin decizia Consiliului raional nr.1.21 din 15.02.2018.

Planul local anticorupție pentru APL de nivelul II din raionul Leova asigură desfășurarea unui proces amplu axat pe măsurile anticorupție și orientat spre consolidarea integrității reprezentanților din sectoarele publice, non-guvernamentale și private. Prioritățile stipulate în Planul local anticorupție țin să descurajeze implicarea, în mod special, a funcționarilor și a aleșilor locali în acte de corupție, contribuie la sporirea calității serviciilor publice și asigură transparența instituțiilor publice și îmbunătățește comunicarea cu cetățenii.

Pentru desfășurarea activităților de monitorizare și evaluare, echipa de experți IDIS „Viitorul” a interacționat și a conlucrat cu grupurile țintă evidențiate, conform programului de implementare. Astfel, au avut loc discuții directe cu reprezentanții autorităților publice locale din raionul Leova, cetățeni și reprezentanți ai societății civile. S-a colectat informații din surse publice, a fost organizată o masă rotundă, a fost adresată solicitare oficială de acces la informație, dar în același timp s-au efectuat și chestionări cu cetățeni, tineri, reprezentanți ai societății civile etc.

Procesele socio-economice și politice din Republica Moldova influențează atât pozitiv cât și negativ situația privind implementarea măsurilor anticorupție în administrația publică locală. Din acest punct de vedere, **prin intermediul acestei analize s-a reușit, în opinia noastră**, identificarea lacunelor și mecanismelor ineficiente privind implementarea politicilor anticorupție la nivel local, aspectele neclare, confuze, incomplete care țin de **Planul local anticorupție pentru anii 2018-2020 din raionul Leova** din perspectiva funcționării instituțiilor sale, a impactului negativ asupra economiei naționale, asupra bunăstării cetățenilor, dar și asupra calității vieții populației.

Raportul respectiv de monitorizare și evaluare evidențiază punctele tari și slabe a procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupției și punctează concluziile și recomandările necesare.

Astfel, conform metodologiei de evaluare, gradul de realizare a acțiunilor trebuie să corespundă uneia din următoarele calificative: „Realizat”; „Parțial realizat”; „Nerealizat”. În ce privește termenul de realizare, calificativele sunt: ”Acțiune în desfășurare”; ”Termen de implementare respectat”; ”Termen de implementare depășit”; ”Termen de implementare respectat, acțiune în desfășurare”. Luând în considerare metodologia respectivă pentru implementarea acțiunilor pe anul 2019 din Planul local anticorupție a raionului Leova, au fost obținute următoarele rezultate:

CALIFICATIVE	ACȚIUNILE	NR. TOTAL	%
Nivelul de realizare a acțiunilor			
Realizat	11, 12, 13, 15, 16, 17, 22, 24, 25, 27, 29, 30, 31	13	42%
Parțial realizat	2, 4, 7, 8, 9, 10, 14, 18, 20, 21, 23, 26, 28	13	42%
Nerealizat	1, 3, 5, 6, 19	5	16%
Termenul de realizare			
Acțiune în desfășurare	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31	29	94%
Termen de implementare respectat	15	1	3%
Termen de implementare respectat, acțiune în desfășurare	17	1	3%
Termen de implementare depășit		-	-

Principalele concluzii evidențiate în acest sens sunt:

- Completarea inadecvată a unor indicatori de progres din Planul local anticorupție;
- Lipsa unui feedback din partea Centrului Național Anticorupție referitor la rapoartele prezentate din partea entității publice raportoare;
- Slaba informare a consilierilor raionali privind îndeplinirea Planul local anticorupție;
- Supraîncărcarea cu sarcini administrative a responsabililor din APL nivelul II privind procesul de îndeplinire a Planului local anticorupție diminuează calitatea pregătirii documentelor necesare pentru monitorizare;
- Informarea insuficientă a cetățenilor, ONG-urilor locale, oamenilor de afacere privind procesul de realizarea a Planului local anticorupție;
- Lipsa unor mecanisme eficiente de aplicare a legilor;
- Activitatea insuficient de transparentă a autorităților și instituțiilor publice;
- Lipsa de transparență în achizițiile publice;
- Surse bugetare insuficiente pentru buna activitate;
- Educație și instruire anticorupție deficitară a funcționarilor și a populației etc.
- Nivel inadecvat de salarizare în sectorul public;
- Comunicare deficitară cu cetățenii;

Recomandările de bază indicate în prezentul raport sunt:

- Necesitatea informării periodice a consilierilor raionali privind realizarea Planul Local Anticorupție;
- Necesitatea simplificării procedurilor de raportare privind îndeplinirea Planului Local Anticorupție;
- Identificarea instrumentelor de motivare și stimulare suplimentare pentru persoanele responsabile de monitorizare și raportarea realizării acțiunilor din Plan;
- Completarea paginii web a Consiliului raional Leova cu informații privind implementarea planului local anticorupție;
- Modificarea cadrului normativ pentru a unifica multitudinea de registre gestionate de entitățile publice;
- Efectuarea de către CNA a unei analize mai aprofundate asupra rapoartelor, a impactului măsurilor întreprinse la nivel raional și cu înaintarea recomandărilor pentru entitățile publice raportoare;
- Regândirea construcției Planurilor locale anticorupție și metodologia de evaluare;
- Schimbarea perioadei de raportare la una anuală;

Sperăm mult că concluziile și recomandările efectuate în cadrul acestui raport vor contribui la eficientizarea procesului de prevenire și combatere a fenomenului corupției, la sporirea integrității funcționarilor publici și aleșilor locali, înlesnind și accelerând astfel creșterea calitativă a actului guvernării la nivel local.

II. Progresul în implementarea planului de acțiuni anticorupție

Prioritatea 1	Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție
----------------------	--

Rezultatele scontate:

1. *Climatul de integritate, cultivat în cadrul APL de toate nivelurile.*
2. *Încălcarea măsurilor de asigurare a integrității profesionale de către agenții publici din cadrul APL și aleșii locali, sancționată.*
3. *Unități de audit intern, create și funcționale.*
4. *Sistem de gestiune a riscurilor, inclusiv riscurile de corupție, implementat.*

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
1	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	1.1	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice	0	Nerealizat	Acțiune în desfășurare
		1.2	Numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității	0		
		1.3	Numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	0		

Evaluarea progresului

În responsabilitățile entităților publice naționale și agenților publici se regăsește asigurarea respectării cadrului legal autohton ce se referă la integritate, completat și îmbunătățit în perioada 2016 – 2018, prin adoptarea - *legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr.132/2016*¹, instituție care înlocuiește Comisia Națională de Integritate creată în 2011; *legii privind declararea averii și a intereselor personale nr.133/2016*², care a înlocuit legea anterioară privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor supuse declarării și controlului; *legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.134/2016*³, prin care sunt amendate 48 de acte normative pentru a fi rialiate la noul cadrul legal ce se referă la integritate; *legii integrității nr.82/2017*⁴, care a înlocuit legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției; *legii privind avertizorii de integritate nr.122/2018*.

În conformitate cu Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru anii 2018-2020 semestrul I și semestrul II anul 2019, administrația raională Leova nu indică nici un caz care ar avea tangență cu respectarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității. Pe de o parte, nu au fost atestate și soluționate cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie de către responsabili de realizarea acestor responsabilități (președinte, vicepreședinții, șefii subdiviziunilor consiliului raional). Pe de altă parte, nu a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității, subsidiar, nu a fost suspendată nici o persoană pentru absența încălcărilor.

Obiecția generală la această acțiune, care se referă și la alte acțiuni din Planul local anticorupție, constă în lipsa clarității și confuzia referitoare la responsabili nemijlociți de realizarea acțiunii. Deși în Plan sunt indicați președintele, vicepreședinții, șefii subdiviziunilor consiliului raional, în rapoartele semestriale pentru anul 2019 se face referire doar la responsabilitățile șefilor

¹ Legea nr.132/16, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366044>

² Legea nr.133/16, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366046>

³ Legea nr.134/16, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=366048>

⁴ Legea nr.72/17, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=370852>

subdiviziunilor consiliului raional să respecte legislația privind incompatibilitatea și să evite restricțiile în ierarhie și de limitare a publicității.

Pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate, la data întocmirii prezentului raport de monitorizare, nu sunt identificate cazuri privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, examinate de ANI în rezultatul sesizării responsabililor din raionul Leova.

În Raportul ANI pentru perioada ianuarie – septembrie 2019⁵ se menționează despre 17 acte de constatare privind regimul incompatibilităților și 1 act de constatare pentru restricții. Plus, sunt menționate 5 procese-verbale întocmite pentru „încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și limitărilor aplicabile funcției publice sau funcției de demnitate publică” (art.313⁴ Cod contravențional). Însă, ANI nu prezintă o statistică detaliată pe raioane și categorii de subiecți vizați în procedurile de control și procesele contravenționale. Spre exemplu, în Raportul ANI sus-menționat sunt indicați la general: 30 de conducători ai organizațiilor publice; 16 primari; 10 consilieri locali; 10 funcționari publici; 5 funcționari publici cu statut special; 1 procuror; 1 viceprimar și 1 ex-primar. La fel sunt specificate următoarele categorii de subiecți pentru cele 65 de procese-verbale contravenționale întocmite: 14 conducători ai organizațiilor publice; 10 ex-deputați; 7 judecători; 7 procurori; 7 consilieri locali; 6 primari; 4 deputați; 4 funcționari publici; 4 funcționari publici cu statut special și 2 persoane care nu au statut de subiect al declarării.

Remarcăm totuși că pe pagina web a ANI, la compartimentul Acte de constatare, există Actul de constatare nr.62/05 din 7.06.2019 în privința respectării regimului juridic al incompatibilităților de către un consilier local din s. Cupcui, raionul Leova, fiind constatată încălcarea acestui regim, cu încetarea mandatului și decăderea din dreptul de a exercita funcții publice⁶.

Deși cazurile de nerespectarea a regimului juridic al incompatibilităților în cadrul autorităților publice locale de nivelul I nu intră în responsabilitatea administrației / consiliului raional Leova, notăm o *obiecție generală* referitoare la ineficiența planurilor raionale anticorupție fără implicarea și includerea responsabilităților în materie de integritate pentru APL I, similare cu cele pentru APL II. Înțelegem că acest exercițiu este unul extrem de dificil din mai multe cauze, precum: lipsa capacităților de monitorizare a 898 de planuri locale anticorupție ale orașelor / municipiilor, satelor / comunelor; imposibilitatea impunerii unor astfel de planuri pentru APL I în virtutea principiului de autonomie locală etc. Însă, tot acest sistem de monitorizare a integrității în administrațiile publice locale rămâne a fi unul incomplet, iar axarea monitorizării doar pe APL II nu rezolvă problemele referitor la integritate de la nivel local.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
2	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	2.1	Numărul de agenți publici angajați / numiți / cu mandate validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării / numirii / validării mandatului	5	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		2.2	Numărul total de agenți publici angajați / numiți / cu mandate validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului 2019 și numărul de declarații depuse anual	45 (S1) 56 (S2)		
		2.3	Numărul de agenți publici ale căror mandat / raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la	5		

⁵ Raportul ANI pentru perioada ianuarie – septembrie 2019, disponibil la adresa:

<http://ani.md/sites/default/files/Raport%20ANI%209%20luni%202019.pdf>

⁶ Actul de constatare nr.62/05 din 7.06.2019 disponibil la adresa: <http://ani.md/index.php/ro/acte-constatare>

		încetarea mandatului / raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv			
--	--	--	--	--	--

În conformitate cu legea privind declararea averii și a intereselor personale nr.133/2016 este obligatoriu de a declara averea și interesele personale de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia. Începând cu 1 ianuarie 2018, subiecții declarării sunt obligați să-și depună declarațiile exclusiv în formă electronică, prin intermediul sistemului informațional „e-Integritate”, disponibil pe pagina web oficială a Autorității Naționale de Integritate⁷.

În conformitate cu Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru anii 2018-2020 semestrul I și semestrul II anul 2019, administrația raională Leova menționează indicatorii pentru fiecare etapă la care se obligă agenții publici să depună declarația de avere și interese personale: a) 5 declarații depuse în momentul angajării, numirii sau validării mandatului; b) 56 de declarații depuse anual de către agenții publici angajați / numiți / cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului 2019; c) 5 declarații depuse la încetarea mandatului / raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.

Este necesar de a remarca faptul că după 1.01.2018 când declarațiile se depun în format electronic, pentru APL este dificil să țină evidența numărului agenților publici care au depus declarațiile. Or, semnarea declarației în formă electronică se face prin utilizarea de către fiecare subiect al semnăturii electronice emise în condițiile legii⁸ și eliberate subiecților declarării cu titlu gratuit⁹.

Cel mai rezonabil ar fi ca această responsabilitate de ținere a evidenței declarațiilor să fie exclusă din planul local anticorupție, or, Autoritatea Națională de Integritate are atribuția de a ține Registrul electronic al subiecților declarării averii și intereselor personale¹⁰, respectiv ANI are toate informațiile privind numărul declarațiilor depuse pe fiecare raion și entitate publică (71.504 declarații de avere și interese personale semnate digital, depuse în format electronic în perioada ianuarie – septembrie 2019¹¹). Mai mult ca atât, Autoritatea Națională de Integritate este responsabilă de realizarea controlului declarațiilor de avere și interese personale, având obligația de verificare a depunerii în termen a declarațiilor de avere și interese personale, precum și respectarea cerințelor de formă a declarațiilor.

Drept *obiecție generală* menționăm neclaritatea referitoare la care entități publice se referă acțiunea nr.2. Reieșind din conținutul Planului local anticorupție, e vorba doar de Aparatul Președintelui și subdiviziunile Consiliului raional. Însă, există și alți subiecți care au obligația să depună declarațiile de avere și interese personale, dar care nu fac parte din Aparatul Președintelui și subdiviziunile Consiliului raional. Aici am putea nota conducătorii instituțiilor publice subordonate Consiliului raional, dar chiar și consilierii raionali în calitate de aleși locali, care nu fac parte din Aparatul Președintelui și subdiviziunile Consiliului raional.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
3	Asigurarea	3.1	Numărul conflictelor de interese declarate	0		

⁷ Portalul declarațiilor disponibil la adresa: <https://declaratii.ani.md/searchDeclarations/index>

⁸ Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353612>

⁹ Hotărârea Guvernului nr.673/2017, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371288>

¹⁰ Art.7 alin.(1) lit.f) din legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr.132/2016, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112395&lang=ro

¹¹ Raportul ANI pentru perioada ianuarie – septembrie 2019, disponibil la adresa: <http://ani.md/sites/default/files/Raport%20ANI%209%20luni%202019.pdf>

	respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	3.2	Numărul conflictelor soluționate în cadrul entităților publice	0	Nerealizat	Acțiune în desfășurare
		3.3	Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI	0		
		3.4	Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese	0		

Administrația raionului Leova a declarat lipsa cazurilor de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului.

Pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate, la data întocmirii prezentului raport de monitorizare, nu sunt identificate cazuri privind încălcarea regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului, examinate de către ANI în rezultatul sesizării responsabililor din raionul Leova.

Din nou reiterăm lipsa unei statistici detaliate a ANI, fiind doar indicate per general 53 de acte de constatare privind regimul conflictelor de interese și 15 procese-verbale întocmite pentru „nedeclararea sau nesoluționarea conflictului de interese” (art.313² Cod contravențional) în perioada ianuarie – septembrie 2019¹².

Deși este util pentru administrația raională Leova de a monitoriza numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese, această responsabilitate este totodată o povară în plus pentru APL și dublare a competențelor. Or, toate aceste informații sunt deținute de către Autoritatea Națională de Integritate, care le poate furniza în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare al Centrului Național Anticorupție. Plus la aceasta, administrația raională ar putea solicita și obține informații de la ANI referitoare la actele de constatare cu privire la conflictele de interese în cazul în care conducerea a sesizat ANI, însă pot fi situații în care controalele ANI în privința conflictelor de interese se inițiază la sesizarea unor persoane fizice sau juridice terțe, în rezultatul investigațiilor jurnalistice, iar rezultatele acestor controale să nu fie furnizate APL. De facto, ANI urmează să publice actele de constatare emise pe pagina sa web, însă în realitate constatăm că din 98 de acte de constatare în primele 9 luni ale anului 2019 au fost publicate pe web doar 44 de acte de constatare¹³.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
4	Asigurarea respectării regimului cadourilor	4.1	Comisia de evaluare și evidență a cadourilor, instituită și funcțională	1	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		4.2	Numărul cadourilor predate comisiilor de evidență și evaluare a cadourilor în cadrul entităților publice	0		
		4.3	Numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice	0		
		4.4	Numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate	0		

În rapoartele privind implementarea planului local anticorupție administrația raionului Leova a raportat despre instituirea și funcționarea Comisiei de evaluare și evidență a cadourilor încă din anul 2018. Însă, pe pagina web a consiliului raional Leova nu există nici o mențiune despre existența

¹² Raportul ANI pentru perioada ianuarie – septembrie 2019, disponibil la adresa: <http://ani.md/sites/default/files/Raport%20ANI%209%20luni%202019.pdf>

¹³ Actele de constatare ANI pentru anul 2019 disponibile la adresa: <http://ani.md/index.php/ro/acte-constatare>

unei astfel de Comisii și activitatea acesteia. Mai mult ca atât, nu sunt informații, inclusiv pe web, despre existența unor comisii de evaluare și evidență a cadourilor în subdiviziunile, dar și instituțiile publice, subordonate Consiliului raional, or, asupra acestora la fel se răsfrânge această acțiune din Planul local anticorupție.

Reieșind din informațiile prezentate, nu au existat cazuri de predare a cadourilor către comisii, nefiind completate Registrele de evidență a cadourilor, cu eventuala descriere a acestor cadouri. Subsecvent, nu au fost cazuri de cadouri inadmisibile, transmise către CNA, cu pornirea dosarelor penale sau contravenționale.

Pe pagina web a Consiliului raional Leova nu este publicat Registrul de evidență al cadourilor, deși acest fapt trebuia realizat, fiind o obligație legală a conducătorului entității publice¹⁴.

De facto, declararea cadourilor rămâne a fi un instrument anticorupție cu caracter formal la nivel local. În afară de faptul că nu este utilizat, nu există un control al aplicării acestui instrument, dar nici nu există interes din partea societății (inclusiv cunoștințe) de a solicita administrației raionale utilizarea instrumentului dat și publicarea informațiilor referitor la cadourile declarate.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
5	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	5.1	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate	0	Nerealizat	Acțiune în desfășurare
		5.2	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare soluționate în cadrul entităților publice	0		
		5.3	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la CNA / alte autorități anticorupție responsabile	0		

În conformitate cu rapoartele Consiliului raional Leova nu au fost cazuri de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice, sau denunțate la CNA / alte autorități anticorupție în anul 2019 (similar și în anul 2018).

Ca mențiune notăm că pe pagina web a Consiliului raional Leova este publicat Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare, aprobat prin dispoziția Președintelui nr.292 din 14.11.2014¹⁵, care reia în mare parte prevederile Regulamentului-cadru cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.767/2014 pentru implementarea Legii nr.325 din 23 decembrie 2013 privind testarea integrității profesionale¹⁶.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții din administrația raionului Leova și societatea civilă¹⁷, am constatat lipsa cunoștințelor referitoare la ce reprezintă influențele necorespunzătoare, obligațiile agenților publici de denunțare a acestor influențe, importanța acestor măsuri pentru cultivarea integrității instituționale.

¹⁴ art.16 alin.(5) lit.g) din legea integrității nr.82/2017, disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105688&lang=ro

¹⁵ Regulamentul disponibil la adresa: http://www.leova.md/media/files/files/doc00366520141119072419_966120.pdf

¹⁶ Hotărârea Guvernului nr.767/2014 disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=18589&lang=ro

¹⁷ Masa rotundă cu reprezentanți din administrația raionului Leova și societatea civilă, desfășurată la 4.12.19 în or. Leova

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
6	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	6.1	Organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție conform legislației	0	Nerealizat	Acțiune în desfășurare
		6.2	Numărul manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice	0		
		6.3	Numărul avertizărilor de integritate depuse în cadrul entităților publice	0		
		6.4	Numărul avertizărilor de integritate transmise la CNA	0		

Reieșind din rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, nu au existat cazuri de manifestări de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice și cazuri de avertizări de integritate depuse în cadrul entităților publice sau la CNA.

În Modelul Planului local anticorupție pentru anii 2018-2020, la acțiunea 6 este prevăzut indicatorul ”Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, adoptat”, pe când în Planul local anticorupție Leova este menționat un alt indicator ”Organizarea activităților de denunțare al manifestărilor de corupție conform legislației”. În pofida acestor diferențe, care nu schimbă esența indicatorului, pe pagina web a Consiliului raional nu există un astfel de regulament sau informații referitor la organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție. La fel, notăm lipsa în plan la acțiunea 6 a indicatorului ”Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției”.

De un an și jumătate, în Republica Moldova este în vigoare legea privind avertizorii de integritate¹⁸, care asigură posibilitatea angajaților din sectorul public și privat să dezvăluie practicile ilegale și alte nereguli care ar afecta interesul public, fiind recunoscuți în calitate de avertizori de integritate și beneficiază de protecție în condițiile prevăzute de lege. Deși acesta reprezintă un instrument eficient de luptă împotriva corupției și a altor ilegalități, angajații ezită să dezvăluie practicile ilegale în calitate de avertizori de integritate. Una dintre cauze ar putea fi frica de eventuale presiuni și abuzuri la locul de muncă. La fel, presupunem lipsa cunoștințelor și incertitudinea angajaților referitoare la eficiența mecanismelor de protecție a avertizorilor de integritate.

Un rol esențial în asigurarea condițiilor de dezvoltare a ilegalităților, securității avertizorilor de integritate și protejarea lor de eventuale abuzuri și răzbunări îi revine angajatorului. Acesta este responsabil de crearea canalelor sigure de comunicare a dezvoltărilor făcute de angajat, de asigurarea confidențialității datelor cu caracter personal ale angajatului care dezvăluie o practică ilegală, elaborarea și ținerea Registrului dezvoltărilor practicilor ilegale și al avertizărilor de integritate. Totodată, angajatorul are responsabilitatea de a aproba procedurile de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale conform modelului stabilit de către Guvern. Abia recent, Guvernul a aprobat Regulamentul privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale¹⁹, iar administrația raională Leova urmează să se conducă de prevederile acestui act normativ.

De remarcat, că pagina web a Consiliului raional Leova nu conține nici o mențiune referitoare la acest instrument anticorupție, nici modalitatea de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate (un număr raional de telefon anticorupție, e-mail confidențial, boxă etc.),

¹⁸ Legea privind avertizorii de integritate nr.122/2018, disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105486&lang=ro

¹⁹ Regulamentul privind procedurile de examinare și raportare internă a dezvoltărilor practicilor ilegale nr.23/2020, disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119993&lang=ro

alte informații utile și necesare unui angajat pentru a dezvălui ilegalitățile din cadrul entității publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
7	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	7.1	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de agenți publici	1	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		7.2	Numărul sesizărilor depuse de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții	0		
		7.3	Numărul de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției	0		

Din informațiile cuprinse în rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, în anul 2019 a fost înregistrat un singur caz cu privire la incidentele de integritate (în primul semestru), fiind aplicate sancțiuni disciplinare. Consiliul raional Leova nu a oferit informații suplimentare privind cazul respectiv și nici pe pagina web nu sunt careva mențiuni. Totodată, nu a fost raportat nici un caz de sesizare depusă de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții, precum și nici un caz de suspendare din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
8	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	8.1	Persoanele responsabile de accesul la informații de interes public, desemnate în cadrul autorității	8	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		8.2	Numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual entității publice	62		
		8.3	Numărul de refuzuri de acces la informații	0		
		8.4	Numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entității publice de a oferi acces la informații	0		

Este puțin confuză informația furnizată de către administrația raională Leova, care notează existența a 7 persoane responsabile de accesul la informații de interes public în semestrul I și 1 persoană responsabilă în semestrul II al anului 2019. Presupunem că este vorba despre persoanele care au răspuns la cererile de acces la informație în dependență de solicitările cetățenilor și obiectul cererilor. Din discuțiile cu reprezentanții administrației raionale, dar și din informațiile plasate pe pagina web, cunoaștem că există persoană responsabilă de acest domeniu. Totodată, în acest proces este implicat și specialistul principal în domeniul juridic. Mai mult ca atât, Secretarul Consiliului raional Leova a fost desemnată persoana responsabilă de procesul decizional în Cadrul Consiliului raional Leova²⁰.

²⁰ Persoana responsabilă de procesul decizional, indicată la adresa: <http://www.leova.md/index.php?page=page&id=936&l=ro>

Din informațiile oferite de către administrația raională, constatăm un număr destul de mare de solicitări de acces la informații (62 pe parcursul anului 2019), dar și o deschidere a entității publice, care a furnizat răspunsurile la cererile recepționate, fără a avea nici un refuz.

Pentru a verifica cum respectă administrația raională Leova prevederile legale, IDIS "Viitorul" a utilizat instrumentul "petiționarul misterios", fiind adresată o solicitare de acces la informație din partea unei persoane fizice terțe. Astfel, în temeiul legii privind accesul la informație nr.982/2000, printr-o scrisoare expediată prin poștă, persoana a solicitat furnizarea informației referitoare la numărul procedurilor de achiziție publică, desfășurate de către Consiliul raional Leova în anul 2019, la care au participat reprezentanții societății civile în grupul de lucru. În conformitate cu răspunsul Președintelui raionului Leova din 26.12.2019, în termenul stabilit de lege, a fost pusă la dispoziția petiționarului informația solicitată.

Potrivit informațiilor din rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, nu au existat contestații în anul 2019 în instanța de judecată împotriva refuzului entității publice de a oferi acces la informații. Acest fapt este confirmat și de informațiile prezente pe portalul instanțelor de judecată²¹, la rubrica "agenda ședințelor" și "hotărârile instanței", nefiind identificate cauze civile în 2019 referitor la încălcarea accesului la informație.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
9	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	9.1	Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru entitățile publice/ subdiviziunile care nu au astfel de coduri	1	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		9.2	Planurile anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate	6		
		9.3	Numărul de instruiți și de agenți publici instruiți cu privire la normele de etică și deontologie	0		
		9.4	Numărul de cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, sancționate disciplinar	0		

Prin decizia Consiliului raional nr.1.17 din 15.02.2018 a fost aprobat Codul de conduită al funcționarului public și personalului angajat din cadrul subdiviziunilor Consiliului raional Leova²². Codul respectiv stabilește norme de conduită etică în serviciul public pe care trebuie să o adopte funcționarul public, în scopul prevenirii și eliminării corupției în administrația publică raională.

Reieșind din practicile internaționale, dar și pentru a preveni încălcarea eticii, normelor și moralității profesionale de către consilierii raionali, ar fi oportun de elaborat, publicat și implementat un Cod de etică pentru aleșii locali. Totodată, astfel de coduri urmau să fie elaborate (conform Planului local anticorupție) și pentru angajații instituțiilor subordonate Consiliului raional Leova.

Deși în rapoartele de implementare se raportează despre 6 planuri anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate în anul 2019, nu au fost identificate informații pe web despre astfel de planuri de instruire.

În anul 2019 nu au avut loc instruiți pentru agenții publici cu privire la normele de etică și deontologie. În schimb, în arhiva noutăților de pe pagina web a Consiliului raional există informații despre Campania Națională de informare a CNA „O zi anticorupție în orașul tău”, desfășurată la

²¹ Portalul instanțelor de judecată, disponibil la adresa: <https://www.instante.justice.md/>

²² Decizia Consiliului raional nr.1.17 din 15.02.2018, disponibilă la adresa: http://www.leova.md/media/files/files/codul_de_conduita_cr_7629812.pdf

data de 22.04.19 în r. Leova²³. La fel, în cadrul discuțiilor cu reprezentanții administrației raionale²⁴, s-au menționat despre organizarea instruirilor și participarea funcționarilor la instruiți pe subiecte tangente cu prevenirea corupției, norme etice și de comportament.

Nu au fost raportate și lipsesc informații despre cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, inclusiv sancționate disciplinar.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
10	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	10.1	Registrele riscurilor, care includ și riscurile de corupție, elaborate	1	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		10.2	Completarea registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice	0		
		10.3	Raportul privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor, elaborat anual	0		

Potrivit rapoartelor privind implementarea planului local anticorupție (semestrul I și II), se menționează că Președintele raionului Leova a aprobat la începutul anului 2018 Registrul riscurilor, ca dovadă fiind nemijlocit acest registru și raportul anual al administrației raionale. În pofida celor relatate, pe pagina web a Consiliului raional nu sunt menționați despre existența Registrului riscurilor, iar în Raportul de activitate a președintelui raionului, instituțiilor și subdiviziunilor Consiliului Raional în anul 2018²⁵ nu se menționează nimic despre existența acestui registru al riscurilor.

Totodată, reieșind din informațiile prezentate, nu au fost riscuri de corupție ca rezultat al incidentelor de integritate din cadrul entităților publice, iar la final de an nu a fost aprobat Raportul privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor. Analiza paginii web confirmă lipsa informațiilor care ar avea tangență cu acești indicatori.

Este necesar de a remarca că legea integrității (art.21 alin.(3)) stabilește responsabilitatea pentru conducătorul entității publice și agenții publici desemnați responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informațiilor oficiale, în funcție de competențele stabilite, să asigure accesul efectiv la registrele de informații deținute, care vor fi completate în conformitate cu legislația cu privire la registre.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
11	Consolidarea unităților de audit intern în cadrul autorității	11.1	Unitate de audit intern funcțională	1	Realizat	Acțiune în desfășurare
		11.2	Cartela de audit intern, planul strategic și planurile anuale ale activității de audit, aprobate de către entitatea publică	1		

Administrația raională raportează existența și funcționarea unității de audit intern. Deși sunt puține informații în acest sens, pe pagina web a Consiliului raional Leova este indicată existența funcției

²³ Campania Națională de informare a CNA din 22.04.19, informație disponibilă la adresa:

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=768&rid=1663&l=ro>

²⁴ Masa rotundă cu reprezentanți din administrația raionului Leova și societatea civilă, desfășurată la 4.12.19 în or. Leova

²⁵ Raportul de activitate din 2018, disponibil la adresa:

http://www.leova.md/media/files/files/raportul_de_activitatea_a_consiliului_raional_pentru_anul_2018_3057482.pdf

de audit intern și telefonul de contact, însă fără menționarea numelui și familia auditorului²⁶. Tot pe pagina web este un anunț al Consiliului raional Leova din 12.02.2019 privind desfășurarea concursului pentru ocuparea funcției publice vacante de auditor intern în cadrul aparatului președintelui raionului²⁷. Însă, nu există nici o informație referitoare la rezultatele concursului și angajării unei persoane în această funcție.

Deși administrația raionului Leova raportează despre aprobarea Cartelei de audit intern, planului strategic și planurilor anuale ale activității de audit, astfel de informații lipsesc de pe pagina web a Consiliului raional.

Toate aceste momente indică asupra faptului că unitățile de audit intern în cadrul autorității nu au fost încă consolidate. Despre aceasta se menționează și în Raportul pentru anul 2019 de monitorizare a implementării Strategiei de dezvoltare integrată a raionului Leova 2018-2019 la capitolul ”capacitatea administrativă”, fiind apreciat cu ”parțial realizat” activitatea de elaborare a unui mecanism de audit intern corespunzător²⁸.

Prioritatea 2	Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență
----------------------	--

Rezultatele scontate:

1. Sistem de proceduri privind modul de gestionare a patrimoniului la nivelul local, implementat.
2. Proces transparent de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local, asigurat.
3. Bunurile patrimoniului public la nivelul local, înregistrate și evaluate corespunzător.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare		Respectare termen
12	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public	12.1	Numărul bunurilor patrimoniului public local, înregistrate și evaluate	8	Realizat		Acțiune în desfășurare
		12.2	Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice, publicată	2			
		12.3	Informația privind atragerea și gestionarea asistenței externe, publicată	3			
		12.4	Numărul informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții, publicate pe pagina web	2			
		12.5	Rapoartele entității publice care a atras fonduri externe cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe	1			
		12.6	Planurile anuale de achiziții publice ale entității publice, publicate pe pagina web oficială	0			

²⁶ Datele de contact ale persoanelor din administrația raională, disponibile la adresa:

<http://www.leova.md/index.php?pag=feedback&id=561&l=ro>

²⁷ Anunțul Consiliului raional Leova din 12.02.19, disponibil la adresa:

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=678&rid=1582&l=ro>

²⁸ Raportul 2019 de monitorizare a implementării Strategiei de dezvoltare integrată a raionului Leova 2018-2019 (”capacitatea administrativă”), disponibil la adresa: http://www.leova.md/media/files/files/capacitatea_administrativa_6486813.pdf

Pentru precizare, chiar dacă în acțiune și indicatori nu este indicat expres, e firesc că se are în vedere bunurile imobile, deoarece acestea reprezintă interes major și sunt supuse înregistrării și evidenței obligatorii.

Administrația raională Leova raportează 8 bunuri din patrimoniul public local înregistrate și evaluate în anul 2019 (2 în semestrul I și 6 bunuri în semestrul II). Nu este clar dacă aceste informații se referă la bunurile deja existente și aflate în gestionarea APL sau este vorba despre noi bunuri imobile care au apărut în patrimoniul public raional (exemplu: transmitere de la alte unități administrativ-teritoriale, de la stat, alte modalități). Este știut că în patrimoniul public al unui raion sunt relativ puține bunuri imobile (în comparație spre exemplu cu satele / comunele sau orașele / municipiile), dar este dificil de crezut că în prima jumătate a anului 2019 în gestionarea administrației raionale se aflau doar 2 bunuri imobile (potrivit raportului din semestrul I). În cazul în care Leova a raportat doar despre noile bunuri imobile înregistrate și evaluate în anul 2019, atunci indicatorul respectiv din Planul local anticorupție urmează să precizeze expres acest fapt.

Referitor la înregistrarea și evaluarea bunurilor imobile la nivel local este actuală problema neînregistrării acestora în modul convenit în Registrul bunurilor imobile, multe din ele nu sunt luate la evidență în modul corespunzător, inclusiv nu sunt evaluate la prețul real. Plus la aceasta, până în prezent nu este definitivat procesul de delimitare a proprietății statului de proprietatea UAT și de delimitare a bunurilor din proprietatea publică a UAT (bunurile din domeniul public și bunurile din domeniul privat al UAT). Totodată, cadrul legal privind patrimoniul UAT este confuz, contradictoriu, lacunar, superficial, fapt ce dă posibilitate de interpretări abuzive.

Unul din cele mai vulnerabile domenii pentru autoritățile administrației publice locale îl reprezintă administrarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale (bunurile imobilele, terenurile). Cele mai răspândite acte de corupție în acest domeniu sunt legate de: darea în administrare, arendă, concesiune ori locațiune a bunurilor din patrimoniul public; vânzarea, privatizarea, concesiunea, darea în arendă a bunurilor domeniului privat; organizarea și desfășurarea, licitațiilor și concursurilor privind vânzarea – cumpărarea terenurilor; înstrăinarea terenurilor pentru construcții; înstrăinarea terenului aferent și adiacent construcțiilor; înstrăinarea bunurilor ce nu pot fi înstrăinate conform legii; diminuarea esențială a prețurilor bunurilor imobile care se înstrăinează; schimbarea destinației terenurilor etc.

Administrația raionului Leova raportează că pe parcursul anului 2019 au fost publicate 2 informații privind gestionarea patrimoniului. Însă, din analiza paginii web constatăm lipsa unor astfel de informații.

Trebuie să subliniem faptul că indicatorul sus-analizat ”Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată” de facto dublează acțiunea 13 cu indicatorii săi, care se referă la publicarea anunțurilor și rezultatelor gestionării patrimoniului public local.

Notăm aici și o obiecție de ordin general referitor la denumirea acțiunii 12 (asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public) și acțiunii 13 (asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local) din Plan, or, în esență, acestea sună la fel.

Potrivit rapoartelor privind implementarea planului local anticorupție, în anul 2019 au fost publicate 3 informații privind atragerea și gestionarea asistenței externe. Deși la compartimentul ”proiecte investiționale”, subrubrica ”proiecte în derulare” de pe pagina web este menționat doar un singur proiect desfășurat anul trecut²⁹, la rubrica ”noutăți și evenimente” au mai fost identificate informații privind 3 proiecte investiționale la nivel de raion³⁰.

²⁹ Proiect investițional 2017 – 2019, disponibil la adresa: <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=698&rid=1185&l=ro>

³⁰ Proiecte investiționale 2019, disponibile la adresele: <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=768&rid=1752&l=ro>,
<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=768&rid=1823&l=ro>,
<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=768&rid=1830&l=ro>

Administrația raională Leova raportează că au fost publicate pe pagina web 2 informații privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții. Întrădevăr, pe web am identificat aceste informații³¹, una dintre ele referindu-se de facto la un proiect investițional, nominalizat mai sus. Aici însă trebuie să remarcăm unele momente importante. Când vorbim de lucrări de construcție subînțelegem achiziții publice de lucrări, respectiv, astfel de informații urmau să fie cuprinse în planul de achiziție pentru anul 2019 (anunțul de intenție), în rezultatele procedurilor de achiziții (anunțurile de atribuire), cât și în informațiile referitor la executarea acestor contracte. În planul de achiziții³² este doar o achiziție de lucrări planificată, care se referă la cele 2 informații menționate mai sus. În schimb, pe pagina web sunt publicate rezultatele achizițiilor publice³³. Nu au fost identificate informații referitoare la monitorizarea executării contractelor de achiziții publice de lucrări.

În pofida faptului că administrația raională Leova menționează despre existența rapoartelor cu privire la rezultatul (performanța) obținut în urma asistenței din fonduri externe, pe pagina web oficială nu sunt publicate astfel de rapoarte. Ca remarcă, nu trebuie confundate informațiile despre proiectul investițional (nota de concept sau aplicația) cu rapoartele care descriu rezultatele obținute, activitățile implementate, obiectivele atinse, sustenabilitatea proiectului, alte informații despre performanțele acestuia.

Deși în rapoartele privind implementarea planului local anticorupție se menționează despre nepublicarea Planului anual de achiziții publice pe pagina web oficială, acest plan este publicat pe pagina Consiliului raional Leova³⁴.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
13	Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local	13.1	Numărul anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local, publicate în termeni rezonabili inclusiv pe pagina web a APL	5	Realizat	Acțiune în desfășurare
		13.2	Numărul informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locățiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local, aduse la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative, paginii web a APL	5		

Administrația raională Leova indică publicarea, inclusiv pe pagina web a entității, a anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare / locățiune / arendă a bunurilor patrimoniului public local (5 anunțuri). La fel, raportează pentru anul 2019 publicarea prin intermediul panourilor informative, inclusiv paginii web a APL, a informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor / concursurilor / negocierilor de vânzare / locățiune / arendă a bunurilor patrimoniului public local (5 rezultate publicate).

În rezultatul analizei informațiilor plasate pe pagina web a Consiliului raional Leova, nu a fost identificat nici un anunț și nici un rezultat din cele 5 menționate în rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, care se referă la licitațiile cu bunurile din patrimoniul public raional. Nu cunoaștem dacă aceste informații au fost publicate pe panourile informative, însă această modalitate

³¹ Lucrări de construcții, informații disponibile la adresele: <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=768&rid=1733&l=ro>, <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=768&rid=1752&l=ro>

³² Planul de achiziții 2019, disponibil la adresa:

http://www.leova.md/media/files/files/planul_achizi_iilor_publice_planificate_pentru_anul_2019_5739703.pdf

³³ Rezultatele achizițiilor publice, disponibile la adresa: <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=909&l=ro>

³⁴ Planul de achiziții 2019, disponibil la adresa:

http://www.leova.md/media/files/files/planul_achizi_iilor_publice_planificate_pentru_anul_2019_5739703.pdf

de publicare (prevăzută de lege) nu asigură posibilitatea deplină de participare a părților interesate la licitațiile publice și nu asigură deplin informarea unui cerc larg al publicului despre rezultatele acestor licitații.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
14	Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public	14.1	Numărul persoanelor instruite	0	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		14.2	Numărul cursurilor de instruire	10		

Informația prezentată de administrația raională este confuză. Deși menționează că în anul 2019 au fost 10 cursuri de instruire, în același timp nu raportează nici o persoană instruită. Menționăm că pe pagina web nu există nici o informație despre instruirile organizate de către APL în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public.

În general, trebuie de subliniat faptul, că orice funcționar are obligația de a-și perfecționa, în mod continuu, abilitățile și pregătirea profesională, iar fiecare autoritate publică are obligația de a asigura organizarea unui proces sistematic și planificat de dezvoltare profesională continuă a funcționarului public³⁵, fiind elaborat la nivel național și un Program de instruire a funcționarilor publici pentru anii 2016-2020³⁶.

Prioritatea 3	Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice
---------------	---

Rezultatele scontate:

1. Transparență și acces la informație la toate etapele procesului de achiziție publică efectuate de către APL, asigurat.
2. Membrii grupului de lucru pentru achiziții și specialiștii pe achiziții publice din cadrul APL, instruiți și pregătiți corespunzător.
3. Încălcarea măsurilor de integritate instituțională și a regimului conflictelor de interese de către membrii grupului de lucru pentru achiziții, sancționată.
4. Combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice, asigurată.

³⁵ Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158/2008, disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115176&lang=ro

Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr.201/2009), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115403&lang=ro

³⁶ Program de instruire a funcționarilor publici pentru anii 2016-2020 (Hotărârea Guvernului nr.970/2016), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=94491&lang=ro

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
15	Corelarea procesului de achiziții cu planurile de dezvoltare, antrenarea societății în procesul de identificare a necesităților, evitarea achizițiilor inutile și neplanificate	15.1	Bugetul consultat înainte de aprobare, elaborat	1	Realizat	Termen de implementare respectat
		15.2	Planul de achiziții elaborat și publicat pe pagina web a instituției	1		
		15.3	Achizițiile efectuate conform planului de achiziții	34		

Administrația raională a indicat că bugetul raional a fost consultat înainte de aprobare. Întrădevăr, pe pagina web a Consiliului raional Leova la 28.11.19 este plasat proiectul bugetului pentru anul 2019³⁷, care este aprobat la 6.12.19 prin Decizia Consiliului raional nr.5.22³⁸.

Remarcăm însă câteva aspecte importante care au influențat procesul de consultări publice a bugetului raional. Pe pagina web nu este publicat un anunț privind organizarea consultărilor publice a proiectului bugetului, care trebuia să cuprindă astfel de informații necesare pentru cetățeni, precum³⁹: a) argumentarea necesității de a adopta decizia; b) data plasării anunțului; c) termenul-limită de prezentare a recomandărilor; d) modalitatea în care părțile interesate pot avea acces la proiectul de decizie; e) modalitatea consultărilor publice; f) modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; g) numele și datele de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării. Totodată, publicul a avut la dispoziție doar 7 zile lucrătoare pentru a veni cu recomandări, dar nu 10 zile lucrătoare prevăzute de cadrul normativ⁴⁰.

Potrivit informațiilor furnizate în rapoartele privind implementarea planului local anticorupție și în rezultatul analizei paginii web a Consiliului raional Leova, menționăm despre publicarea Planului anual de achiziții publice pe pagina web oficială⁴¹.

Din rapoartele APL Leova reiese că în anul 2019 au fost desfășurate 34 de achiziții conform Planului de achiziții. Pe pagina web a Consiliului raional Leova sunt informații despre rezultatele a 5 achiziții publice, desfășurate în anul 2019 prin procedura licitațiilor publice⁴². Este important de a menționa că majoritatea achizițiilor din Plan sunt achiziții de valoare mică și doar 3 sunt achiziții publice prin cererea ofertelor de prețuri (2 achiziții de lucrări pentru reparația și întreținerea drumurilor, plus 1 achiziție de bunuri – combustibil). În privința achizițiilor de mică valoare, pe pagina web nu se regăsesc informații despre desfășurarea acestor achiziții. La fel, pe web nu este publicată nici Darea de seamă privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică, obligatorie pentru entitatea publică⁴³.

Însă, informațiile de mai sus nu corespund cu informațiile furnizate de administrația raională Leova ca răspuns la cererea unei persoane fizice terțe (petiționarul misterios). Or, în conformitate cu răspunsul primit, grupul de lucru al Consiliului raional Leova în anul 2019 a petrecut 11 proceduri de achiziție (COP și LD) și încheiate 32 contracte de valoare mică.

³⁷ Proiectul de buget al raionului Leova 2019, disponibil la adresa:

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=892&rid=1532&l=ro>

³⁸ Decizia Consiliului raional Leova nr.5.22 din 6.12.19, disponibilă la adresa:

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=893&rid=1541&l=ro>

³⁹ Hotărârea Guvernului cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional nr.967/2016, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

⁴⁰ Ibidem

⁴¹ Planul de achiziții 2019, disponibil la adresa:

http://www.leova.md/media/files/files/planul_achizi_iilor_publice_planificate_pentru_anul_2019_5739703.pdf

⁴² Rezultatele achizițiilor publice 2019, disponibile la adresa: <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=909&l=ro>

⁴³ Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică (Hotărârea Guvernului nr.665/2016) http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=92984&lang=ro

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
16	Asigurarea transparenței în procesul de planificare desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice	16.1	Numărul anunțurilor de intenție publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP)	2 (fără sem I)	Realizat	Acțiune în desfășurare
		16.2	Rezultatele/anunțurile de atribuire, publicate pe pagina web a APL	8		
		16.3	Numărul anunțurilor publicate în presa locală și regională	8		
		16.4	Rapoartele anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice elaborate și publicate pe pagina web a APL	2 (fără sem I)		

Remarci: nu sunt informații din semestrul I pentru indicatorii 16.1 și 16.4. Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru semestrul I al anului 2019 (publicat pe web, dar și recepționat prin e-mail de la administrația raională Leova) nu conține informații referitor la mai multe acțiuni și indicatori din prioritatea 3 ce țin de achizițiile publice.

Fiind o obligație prevăzută în legea privind achizițiile publice nr.131/2015⁴⁴, anunțurile de intenție au fost publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP). Din motivul existenței doar informațiilor din semestrul II și lipsei informațiilor pentru semestrul I, indicăm doar 2 astfel de anunțuri de intenție publicate de către entitatea publică raportoare.

Potrivit APL Leova, pe pagina web au fost publicate 8 rezultate / anunțuri de atribuire. După cum a fost menționat la acțiunea nr.15, pe pagina web a Consiliului raional Leova sunt informații despre rezultatele a 5 achiziții publice, desfășurate în anul 2019 prin procedura licitațiilor publice⁴⁵, respectiv lipsesc informații despre 3 anunțuri de atribuire. Însă, dacă luăm în calcul că în anul 2019, conform informațiilor APL Leova, au fost efectuate 34 de achiziții publice (preponderent achiziții de valoare mică), atunci observăm că administrația raională nu publică rezultatele acestor achiziții pe pagina sa web. Indiferent de faptul că achizițiile de valoare mică au reglementări și proceduri mai simple, autoritatea contractantă are obligația de a asigura și în cazul acestor achiziții utilizarea eficientă a resurselor financiare, transparența, obiectivitatea și imparțialitatea procesului de achiziție, precum și încrederea publică față de acesta.

Potrivit administrației raionale, în 8 cazuri au fost publicate anunțurile de atribuire în presa locală și regională. Nu au putut fi verificate aceste informații, însă faptul utilizării mass-mediei locale / regionale contribuie la transparența achizițiilor publice.

Deși administrația raională raportează că au fost publicate 2 rapoartele anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice (informații din semestrul I lipsesc), din analiza paginii Consiliului raional Leova nu au fost identificate aceste rapoarte. Este necesar de a sublinia faptul, că grupul de lucru din cadrul autorității contractante are responsabilitatea de a asigura monitorizarea executării contractelor de achiziție publică, întocmind rapoarte în acest sens, trimestrial/semestrial și anual. Rapoartele respective, care vor include în mod obligatoriu informații cu privire la etapa de executare a obligațiilor contractuale, cauzele neexecutării, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate, menționi cu privire la calitatea executării contractului etc., vor fi plasate pe pagina web a

⁴⁴ Legea privind achizițiile publice nr.131/2015, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113104&lang=ro

⁴⁵ Rezultatele achizițiilor publice 2019, disponibile la adresa: <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=909&l=ro>

autorității contractante, iar în lipsa acesteia pe pagina oficială a autorității centrale căreia i se subordonează sau a autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea⁴⁶.

Obiecție generală: indicatorii de progres din acțiunea nr.16 trebuie să se refere separat și la publicarea anunțurilor de participare / rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică. Totodată, a fost omis un indicator important, care se referă la publicarea pe web a anunțurilor de participare la achizițiile publice desfășurate prin licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, alte modalități.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
17	Reglementarea internă a procesului de achiziții publice	17.1	Dispoziția/Ordinul intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru este elaborat și aprobat	1	Realizat	Termen de implementare respectat, acțiune în desfășurare

Administrația raională Leova a informat despre elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru. Însă, pe pagina web a Consiliului raional nu este nici o mențiune despre un astfel de ordin / dispoziție a Președintelui raionului Leova.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
18	Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte	18.1	Numărul acordurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru	7 (fără sem I)	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		18.2	Numărul contractelor neperformante examinate în ședință grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora	0 (fără sem I)		
		18.3	Valoarea penalităților aplicate	0 (fără sem I)		
		18.4	Numărul de sesizări a organelor competente	0 (fără sem I)		

Remarci: nu sunt informații din semestrul I pentru indicatorii 18.1 - 18.4. Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru semestrul I al anului 2019 (publicat pe web, dar și recepționat prin e-mail de la administrația raională Leova) nu conține informații referitor la mai multe acțiuni și indicatori din prioritatea 3 ce țin de achizițiile publice. Totodată, din analiza Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020 (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2019)⁴⁷, au fost identificate informațiile lipsă sus-menționate.

Administrația raională Leova a raportat 7 acorduri de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate, examinate și aprobate de grupul de lucru. Notăm lipsa oricărei

⁴⁶ Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții (Hotărârea Guvernului nr.667/2016), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=92988&lang=ro

⁴⁷ Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție 2017-2020 (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2019), disponibil la adresa: https://cna.md/public/files/Raport_SNIA_sem_I_2019_final.pdf

informații pe pagina web a Consiliului raional referitor la acordurile de modificare a contractelor de achiziții publice.

Este important de a sublinia că acordurile adiționale sunt mai puțin controlate comparativ cu oferta inițială și procesul de atribuire a contractului, nefiind necesară pentru autoritatea contractantă organizarea unei noi proceduri de achiziție publică. În consecință, modificarea contractului constituie o modalitate răspândită de a "câștiga" în mod fraudulos mijloace financiare. Iată de ce este necesar de a transparentiza orice modificare la contractele de achiziții publice, inclusiv pentru a monitoriza argumentele autorității contractante de a efectua aceste modificări, precum și dacă au fost respectate condițiile impuse de legea achizițiilor publice nr.131/2015 (art.76).

Potrivit informațiilor furnizate, în anul 2019 nu au existat contracte neperformante examinate în ședința grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora. La fel, se menționează lipsa penalităților aplicate și sesizărilor adresate organelor competente.

În procesul de achiziție publică, etapă de monitorizare a executării contractelor de achiziție publică este cea mai vulnerabilă. Responsabilitatea de monitorizare îi revine grupului de lucru, care are sarcina de a verifica cum sunt executate contractele, dacă sunt realizate obligațiile asumate de operatorul economic, motivele de neexecutare a acestora. În caz de neîndeplinire a obligațiilor contractuale de către operatorul economic, autoritatea contractantă poate înainta reclamații, aplica sancțiuni operatorului economic, precum și poate solicita Agenției Achiziției Publice includerea operatorului economic în Lista de interdicție (interdicție de participare la achiziții publice pe termen de 3 ani) conform Regulamentului cu privire la modul de întocmire a Listei de interdicție a operatorilor economici⁴⁸.

Autoritățile contractante nu utilizează sau foarte rar utilizează instrumentele legale de care dispun (inclusiv cele care reies din prevederile Codului civil, legislației procesual – civile, altor acte normative) pentru a stopa încălcările operatorilor economici la etapa de executare a contractelor, pentru a-i responsabiliza și obliga să remedieze neconformitățile. Este și cazul administrației raionale Leova. Tot aici notăm transparența extrem de redusă a informațiilor privind executarea contractelor de achiziție și acordurilor adiționale, iar rapoartele de monitorizare trimestriale/semestriale și anuale nu sunt aduse la cunoștința publicului. O mențiune importantă este ca aceste rapoarte de monitorizare să nu fie cu caracter formal, cu indicarea executării conforme a tuturor contractelor, așa cum se întâmplă de multe ori în cazul altor autorități publice la nivel local, dar și central.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
19	Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG –uri care vor primi înștiințări la anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții a reprezentanților societății civile	19.1	Registrul de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă, întocmit	0 (fără sem I)	Nerealizat	Acțiune în desfășurare
		19.2	Numărul cererilor de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile	0 (fără sem I)		
		19.3	Numărul reprezentanților societății civile incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții	0 (fără sem I)		
		19.4	Numărul procedurilor de achiziții, la care au participat reprezentanții societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții	0 (fără sem I)		

⁴⁸ Regulamentul cu privire la modul de întocmire a Listei de interdicție a operatorilor economici (Hotărîrea Guvernului nr.1418/2016), disponibil la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=96901&lang=ro

Remarci: nu sunt informații din semestrul I pentru indicatorii 19.1 - 19.4. Raportul privind implementarea planului local anticorupție pentru semestrul I al anului 2019 (publicat pe web, dar și recepționat prin e-mail de la administrația raională Leova) nu conține informații referitor la mai multe acțiuni și indicatori din prioritatea 3 ce țin de achizițiile publice. Totodată, din analiza Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020 (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2019)⁴⁹, au fost identificate informațiile lipsă sus-menționate și anume la fiecare indicator a fost raportat ”0”.

Conducându-ne de informațiile prezentate de administrația raională Leova, nu există întocmit un Registru de evidență al cererilor parvenite de la societatea civilă, dar nici cereri din partea societății civile de a fi incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții tot nu au existat în anul 2019. Totodată, nici un reprezentant al societății civile nu a fost inclus în componența grupului de lucru pentru achiziții și nu a participat la procedurile de achiziții în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții.

Acest fapt a fost confirmat suplimentar de către APL Leova în răspunsul la cererea adresată de o persoană terță (petiționarul misterios) privind accesul la informație. Constatăm o situație dezolantă – reprezentanții societății civile nu participă și nu sunt implicați în procesul de achiziții publice la nivel de raion. Desigur, trebuie să remarcăm numărul extrem de mic al organizațiilor non-guvernamentale în raion, precum și lipsa activismului civic din partea cetățenilor, fapt ce se răsfrânge și asupra participării în cadrul grupurilor de lucru și procedurilor de achiziții publice.

Totuși, ținem să reamintim autoritatea contractantă va include obligatoriu în componența grupului de lucru (pentru fiecare procedură de achiziție în parte) reprezentanți ai societății civile, în cazul în care a fost depusă o cerere scrisă în acest sens, fiind emisă o decizie specială (ordin) sau dispoziție, care va fi publicată obligatoriu pe pagina web a autorității contractante și/sau afișată public în cadrul autorității contractante⁵⁰.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
20	Asigurarea respectării regulilor de evitare a conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții	20.1	Membrii grupului de lucru pentru achiziții informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese	5 (fără sem I)	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		20.2	Declarațiile de confidențialitate și imparțialitate semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică	10 (fără sem I)		
		20.3	Numărul de încălcări constatate	0 (fără sem I)		
		20.4	Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate	0 (fără sem I)		

În conformitate cu informațiile relatate de către administrația raională, membrii grupului de lucru pentru achiziții au fost informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese, fiind indicată cifra ”5” pentru semestrul II.

⁴⁹ Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție 2017-2020 (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2019), disponibil la adresa: https://cna.md/public/files/Raport_SNIA_sem_I_2019_final.pdf

⁵⁰ Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții (Hotărîrea Guvernului nr.667/2016), disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=92988&lang=ro

Nu este clar dacă această cifră se referă la numărul persoanelor instruite sau numărul instruirilor organizate pentru membrii grupului de lucru. În cazul în care este indicat numărul persoanelor instruite, aceste date sunt combătute de informațiile prezentate de administrația raională pentru indicatorul 1 și 2 din acțiunea nr.22 al Planului local anticorupție, potrivit cărora nu a fost instruit nici un membru al grupului de lucru în semestrul II al anului 2019. În cazul în care este vorba despre numărul instruirilor organizate pentru membrii grupului de lucru, același raport al APL Leova menționează pentru acțiunea 22 din Plan lipsa unor instruiți de care au beneficiat specialiștii în achiziții publice și membrii grupului de lucru.

În rândul doi, trebuie să subliniem că instruirile privind regulile de evitare a conflictelor de interese reprezintă, de regulă, doar un subiect al sesiunilor de instruire, care se organizează în domeniul achizițiilor publice. Mai rar sunt organizate instruiți tematic pe aspecte ce țin de integritate și prevenirea corupției în achizițiile publice, nefiind identificate astfel de instruiți pe pagina web a Centrului Național Anticorupție și Agenției Achiziții Publice. Din Raportul Agenției Achiziții Publice privind activitatea desfășurată în perioada trimestrelor I, II și III ale anului 2019⁵¹, constatăm 3 activități de instruiți organizate pentru autoritățile contractante, desfășurate în mun. Chișinău (de regulă sediul AAP), plus un ciclu de instruiți prin raioanele țării, inclusiv în raionul Leova, cu tematica ”Sistemul de achiziții publice în Republica Moldova”.

În afară de diferențele și contradicțiile între informațiile privind instruirile membrilor grupului de lucru în achiziții publice, menționate mai sus, considerăm oportun regândirea indicatorilor ce țin de instruire, cu posibilitatea excluderii acestui indicator din acțiunea 20 și inserarea lui în acțiunea 22 din Planul local anticorupție.

Administrația raională informează despre 10 declarații de confidențialitate și imparțialitate semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică. Însă, acestea nu se regăsesc pe pagina web a Consiliului raional. Plus la aceasta, informațiile respective sunt confuze în contextul în care tot APL Leova raportează că în anul 2019 au fost efectuate 34 de achiziții publice.

Potrivit rapoartelor APL Leova, nu au fost constatate încălcări ce țin de conflictele de interese, respectiv nu au fost întreprinse măsuri pentru înlăturarea încălcărilor. Remarcăm lipsa oricăror date privind conflictele de interese în achizițiile publice pe pagina web a Consiliului raional, cât și în alte surse on-line de informație, inclusiv pagina web a Autorității Naționale de Integritate.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
21	Prevenirea concurenței neloiale în achizițiile publice	21.1	Numărul de participări a membrilor grupului de lucru pentru achiziții informați la instruiți privind regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziții publice	0 (fără sem I)	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		21.2	Numărul mediu de operatori economici participanți la o procedură de achiziție publică	3 (fără sem I)		
		21.3	Numărul procedurilor anulate din lipsa concurenței/ofertelor	1 (fără sem I)		
		21.4	Numărul contestațiilor depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de către APL	0 (fără sem I)		
		21.5	Numărul de încălcări constatate / Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate	0 (fără sem I)		

⁵¹ Raportul Agenției Achiziții Publice privind activitatea desfășurată în perioada trimestrelor I, II și III ale anului 2019 https://tender.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_aap_2019_tr03.pdf

		21.6	Numărul sesizărilor depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice, Consiliul Concurenței, Centrul Național Anticorupție	0 (fără sem I)		
--	--	------	--	----------------	--	--

În conformitate cu informațiile relatate de către administrația raională, membrii grupului de lucru pentru achiziții nu au participat în semestrul II la instruiți privind regulile de combatere a concurenței nelocale în procesul de achiziții publice. Reieșind din Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2019)⁵², raionul Leova a raportat pentru semestrul I instruiți privind regulile de combatere a concurenței nelocale în procesul de achiziții publice.

După cum am menționat la acțiunea 21 din Plan, astfel de instruiți tematice nu s-au desfășurat în anul precedent, însă subiectul ce ține de regulile de combatere a concurenței nelocale în procesul de achiziții publice putea fi inclus în sesiunile generale de instruire în domeniul achizițiilor publice, organizate în 2019 de către Agenția Achiziții Publice în mun. Chișinău, dar și în raioane, inclusiv o instruire pentru autoritățile contractante din raionul Leova.

Pentru a evita confuziile și neconcordanțele dintre informațiile prezentate de către APL Leova privind instruirile membrilor grupului de lucru în achiziții publice, menționate mai sus, considerăm oportun regândirea indicatorilor ce țin de instruire, cu posibilitatea excluderii acestui indicator din acțiunea 21 și inserarea lui în acțiunea 22 din Planul local anticorupție.

Potrivit datelor APL Leova, la o procedură de achiziție publică au participat în mediu 3 operatori economici. Astfel de date nu pot fi verificate din considerentul că marea majoritatea a achizițiilor publice au fost achiziții de mică valoare, despre care administrația raională nu a informat publicul.

Din cele relatate de APL Leova, în anul 2019 nu au fost contestații depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de APL, nu au existat încălcări constatate, respectiv nu au fost întreprinse măsuri în vederea înlăturării încălcărilor constatăte. La fel, nu au fost sesizări depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice, Consiliul Concurenței, Centrul Național Anticorupție.

Referitor la contestații, notăm identificarea pe pagina web a Agenției Naționale de Soluționarea a Contestațiilor a contestației cu nr. 02/644/19 din 12.08.2019⁵³, depusă de un operator economic împotriva rezultatelor procedurii de achiziție publică desfășurată de către Direcția Învățământ a Consiliului Raional Leova, fiind adoptată la data de 6.09.19 decizia de respingere a contestației⁵⁴. Aici am putea nominaliza și contestația nr.02/662/19 din 19.08.19⁵⁵ împotriva rezultatelor procedurii de achiziție publică desfășurată de IMSP Spitalul raional Leova, fiind adoptată decizia din 12.09.19⁵⁶, prin care s-a admis parțial contestația și s-a anulat procedura de achiziție.

De remarcat că potrivit Planului local anticorupție, subdiviziunile Consiliului raional și instituțiile subordonate Consiliului raional nu sunt incluse ca subiecți responsabili de realizarea acțiunii 21 din Plan, inclusiv indicatorul privind contestațiile depuse. În speță, considerăm important de a include subdiviziunile și instituțiile respective în calitate de subiecți responsabili pentru acțiunea 21 din Plan, dar și pentru alte acțiuni ce țin de achizițiile publice. Or, acestea, în calitate de autorități contractante, au efectuat mai multe achiziții publice cu sume impunătoare de bani publici⁵⁷.

⁵² Raportului CNA de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție 2017-2020 (Perioada de raportare: semestrul I al anului 2019), disponibil la adresa: https://cna.md/public/files/Raport_SNIA_sem_I_2019_final.pdf

⁵³ Contestația nr.02/644/19 din 12.08.2019, informație disponibilă la adresa:

https://ansc.md/ro/contestatii/2019?solr_document=&Contestatar=&AutoritateaContractanta=leova

⁵⁴ Decizia ANSC din 6.09.19, disponibilă la adresa: <https://ansc.md/ro/content/decizii-2019?page=10>

⁵⁵ Contestația nr.02/662/19 din 19.08.19, informație disponibilă la adresa:

https://ansc.md/ro/contestatii/2019?solr_document=&Contestatar=&AutoritateaContractanta=leova

⁵⁶ Decizia ANSC din 12.09.19, disponibilă la adresa: <https://ansc.md/ro/content/decizii-2019?page=9>

⁵⁷ Exemple de achiziții publice desfășurate de către Direcția Învățământ a Consiliului Raional Leova în anul 2019, disponibile la adresa: <https://achizitii.md/ro/public/tender/list?q=Directia+Invatamint+a+Consiliului+Raional+Leova> sau <https://e-licitatie.md/>

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
22	Instruirea specialiștilor în achiziții publice, a membrilor grupului de lucru pe achiziții din cadrul APL	22.1	Numărul specialiștilor, membrilor grupului de lucru pe achiziții instruiți	1	Realizat	Acțiune în desfășurare
		22.2	Numărul instruirilor de care a beneficiat fiecare specialist în achiziții publice și membru al grupului de lucru	2		

Reieșind din afirmațiile APL Leova în anul 2019 a fost instruit 1 singur specialist, membru al grupului de lucru pe achiziții și totodată menționează că au fost 2 instruirii de care a beneficiat fiecare specialist în achiziții publice și membru al grupului de lucru.

Aceste informații sunt confuze și contradictorii. Totodată, după cum a fost deja menționat în prezentul raport, există informații doar despre o sesiune de instruire în domeniul achizițiilor publice pentru autoritățile contractante din raionul Leova, organizată în 2019 de către Agenția Achiziții Publice. Există posibilitatea ca specialiștii, membrii grupului de lucru APL Leova să fi participat la una din instruirile organizate de Agenția Achiziții Publice în mun. Chișinău pentru toate autoritățile contractante interesante, însă nu avem astfel de informații.

Trebuie să remarcăm aici că de regulă beneficiază de instruire specialiștii în achiziții publice din entitățile publice, mai rar sau defel membrii grupurilor de lucru, care sunt create din funcționari publici, care activează în alte subdiviziuni și au altă specialitate. Astfel, pentru a avea o imagine corectă asupra beneficiarilor de instruire în achiziții publice trebuie de divizat indicatorii separat pentru specialiștii în achiziții și separat pentru membrii grupului de lucru.

Ca remarcă notăm că rolul principal în organizarea și desfășurarea instruirilor în achiziții publice îi revine Agenției de Achiziții Publice. Însă această instituție are capacități reduse de a organiza seminare de instruire la nivel local. Totodată, procesul de instruire nu are un caracter permanent și continuu, cu seminare practice pe subiecte specifice, conform necesităților autorităților contractante, cu echipe de formatori pregătiți și cu continuitate. Mai mult ca atât, lipsește un Program național de instruire în domeniul achizițiilor publice.

Prioritatea 4	Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane
----------------------	---

Rezultatele scontate:

1. Proces de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice organizat cu respectarea principiilor de transparență și integritate, asigurat.
2. Agenții publici din cadrul APL și aleșii locali, instruiți.
3. Mecanism de evaluare de către cetățeni a calității serviciilor publice prestate, implementat și aplicat periodic.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
23	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe	23.1	Numărul de angajați publici angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice	0		
		23.2	Numărul de anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice publicate pe portalul	4		

	bază de merit și de integritate profesională	23.3	Numărul cazierilor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare	0	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		23.4	Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate	0		
		23.5	Numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice	0		

Reieșind din informațiile prezentate de către APL Leova, în anul 2019 au fost publicate pe portalul web 4 anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice, însă nu a fost angajată nici o persoană, inclusiv prin transfer de la alte entitate publică.

Aici este necesar de a remarca confuzia referitor la lipsa persoanelor angajate în anul 2019 în contextul în care tot administrația raională menționează la acțiunea 2 că au fost angajați 5 agenți publici și aceștia au depus declarații de avere și interese personale în momentul angajării.

Pe pagina web a Consiliului raional, la rubrica ”funcții vacante” sunt plasate mai multe anunțuri de concurs pentru ocuparea funcției publice vacante, inclusiv cele 4 anunțuri sus-menționate⁵⁸ (specialist principal (domeniul juridic) în cadrul aparatului președintelui; specialist superior (în domeniul planificării bugetului și achizițiilor publice) în cadrul aparatului președintelui; auditor intern în cadrul aparatului președintelui; specialist principal (în domeniul biblioteconomie, patrimoniu material, turism și muzee) în Secția Cultură, Turism, Tineret și Sport Leova).

În contextul în care nu au fost angajate persoane în anul 2019, se raportează despre lipsa cazierilor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare, lipsa contestațiilor depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate, precum și lipsa verificării conform Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice.

Ca remarcă generală subliniem necesitatea administrației raionale de a asigura accesul publicului la toate informațiile ce se referă la selectarea și angajarea cadrelor în serviciu public, inclusiv prin arhivarea acestor informații pe pagina web. În acest sens, publicului urmează să fie comunicate numărul și numele candidaților ce participă la concursurile de selecție pentru posturile vacante, precum și informațiile din procesele-verbale ale comisiei de selecție a candidaților pentru funcția vacantă, incluzând evaluarea comisiei și clasamentul solicitanților. Analiza nivelului de transparență a APL II în 2018⁵⁹ a arătat că doar două APL II din țară publică pe web astfel de informații.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
24	Asigurarea condițiilor și încurajarea participării în cadrul instruirilor	24.1	Numărul agenților publici și aleșilor locali care a beneficiat de programe de dezvoltare profesională	8	Realizat	Acțiune în desfășurare
		24.2	Numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un funcționar public, ales local pe durata unui an	8		

⁵⁸ Anunțurile de concurs pentru ocuparea funcțiilor publice în 2019, disponibile la adresa:

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=678&l=ro>

⁵⁹ Clasamentul transparenței raionalor 2018, disponibil la adresa:

<http://localtransparency.viitorul.org/rankings/rRr,iRt,iRf01,iRf02,iRf03,iRf04,iRf05,iRf06,iRf07,iRf08,iRf09/0-r/2018/rRr,desc,1-50>

Potrivit informațiilor furnizate în rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, toți angajații publici ai Consiliului raional au participat la seminare de instruire. În acest sens, specialistul resurse umane elaborează programe de instruire pentru Consiliul raional Leova, dovadă fiind Planul semestrial al seminarelor de instruire organizate de Academia de Administrare Publică.

Din analiza informațiilor de pe pagina web a Consiliului raional Leova constatăm un număr mai mare de funcții publice (12), dar nu 8 cum se menționează în raport. Acest moment trebuie clarificat de APL Leova pentru a nu produce confuzii referitoare la numărul funcționarilor publici instruiți. Tot aici, reiterăm informațiile confuze privind realizarea acțiunilor 9 și 14, fiind raportate despre 6 planuri anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate în anul 2019, apoi sunt indicate 10 cursuri de instruire în anul 2019, în același timp nu raportează nici o persoană instruită.

Totodată, pe pagina web a Academiei de Administrare Publică sunt publicate Planurile de dezvoltare profesională a funcționarilor publici la comanda de stat în semestrul I și II al anului 2019⁶⁰, dar nu este indicat numărul funcționarilor publici din fiecare raion și autoritate publică care au fost instruiți.

Plus la aceasta, în indicatorul analizat se menționează și despre instruirea aleșilor locali (consilierilor), care sunt în număr de 27, însă APL Leova nu indică în raport dacă aceștia au fost sau nu instruiți în 2019. Cu siguranță au fost organizate sesiuni de informare la începutul mandatelor (în anii 2015 – 2016), dar pot fi și anumite instruirii pe parcursul mandatului, la necesitate.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
25	Evaluarea permanentă a performanțelor personalului	25.1	Numărul evaluărilor efectuate	5	Realizat	Acțiune în desfășurare
		25.2	Numărul funcționarilor supuși evaluării	64		

Potrivit APL Leova, în semestrul I al anului 2019 au fost efectuate 2 evaluări, fiind supuși evaluării 45 de funcționari publici. În ce privește semestrul II al anului 2019, se raportează despre 2 evaluări semestriale și o evaluare anuală, fiind supuși evaluării semestriale 10 funcționari și evaluării anuale 9 funcționari publici. Ca mențiune, pe pagina web oficială lipsește orice informație despre acest subiect.

Informațiile prezentate de APL Leova sunt confuze din mai multe motive. În primul rând nu este clar dacă cifrele prezentate în Raportul pentru semestrul II cuprind și numărul evaluărilor indicate în semestrul I. În rândul doi, numărul funcționarilor supuși evaluării este unul extrem de mare în raport cu numărul funcționarilor publici indicați pe pagina web a Consiliului raional Leova (mențiune – pe site nu este numărul funcționarilor angajați în subdiviziunile subordonate Consiliului raional). În rândul trei, nu este clar la care formă de evaluare a performanțelor se referă acțiunea nr.25. Or, potrivit legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr.201/2009), evaluarea performanțelor funcționarului public se efectuează anual, iar rezultatele evaluării se iau în considerare la luarea deciziilor: a) cu privire la conferirea unui grad de calificare superior; b) cu privire la promovarea într-o funcție publică superioară; c) cu privire la destituirea din funcția publică. În același timp, reieșind din prevederile legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018, evaluarea performanțelor

⁶⁰ Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr.201/2009), disponibil la adresa: <http://www.aap.gov.md/ro/article/cursuri-la-comanda-de-stat>

personalului are loc trimestrial, iar rezultatele evaluării se iau în considerație la acordarea sporului pentru performanță de către conducerea administrației.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
26	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate	26.1	Boxă pentru reclamații instalată în cadrul APL	1	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		26.2	Rubrică pentru reclamații disponibilă pe pagina web a APL	1		
		26.3	Numărul cetățenilor nemulțumiți de calitatea serviciilor publice prestate	0		
		26.4	Numărul problemelor depistate	0		
		26.5	Raport privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor/beneficiarelor elaborat și publicat	0		

APL Leova a raportat despre instalarea unei boxe pentru reclamații în cadrul autorității și disponibilitatea pe pagina web a APL a rubricii pentru reclamații.

Pe pagina web a Consiliului raional Leova a fost identificată rubrica "Scrie Președintelui" unde cetățenii pot adresa reclamații, completând un formular simplu cu datele de contact, e-mail, telefon și nemijlocit mesajul⁶¹.

Este necesar de a menționa că indicatorul "rubrica pentru reclamații pe pagina web" se cuprinde și în acțiunea nr.27 (Pagina web conține un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor), iar pentru a evita această dublare, propunem unificarea acestora, eventual în acțiunea nr.27 (Elaborarea / îmbunătățirea funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util).

În pofida existenței acestor 2 instrumente (boxa și rubrica on-line de reclamații), APL Leova raportează că nu au fost cetățeni nemulțumiți de calitatea serviciilor publice prestate, respectiv nu au fost probleme depistate. În consecință, nu a fost elaborat și publicat Raportul privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor / beneficiarelor.

Prioritatea 5	Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urile
----------------------	--

Rezultatele scontate:

1. Proces decizional transparent și participativ, asigurat.
2. Accesul la informație și comunicarea cu publicul (mass-media, societatea civilă, cetățenii), îmbunătățite.
3. Pagini web elaborate și funcționale, care oferă acces la informații complete, exacte și în timp util.
4. Rapoarte de transparență anuale, elaborate și publicate.

⁶¹ Rubrica "Scrie Președintelui" de pe pagina web APL Leova, disponibilă la adresa:
<http://www.leova.md/index.php?pag=feedback&id=794&l=ro>

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
27	Elaborarea / îmbunătățirii funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util	27.1	Pagina web elaborată, funcțională și actualizată permanent cu informații	1	Realizat	Acțiune în desfășurare
		27.2	Pagina web dispune de compartimente privind transparența decizională, consultări publice, servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției	1		
		27.3	Pagina web conține date despre Consiliul raional, aleșii acestuia (nume, date de contact, afilierea politică)	1		
		27.4	Pagina web conține un instrument online pentru depunerea plângerilor/ reclamațiilor	1		

În conformitate cu cele relatate, APL Leova dispune de pagină web oficială, care este funcțională și actualizată permanent cu informații. Pagina web conține date despre Consiliul raional, aleșii acestuia (nume, date de contact, afilierea politică), precum și compartimente privind transparența decizională, consultări publice, servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției. Totodată, pagina web conține un instrument online pentru depunerea plângerilor / reclamațiilor.

Dorim să subliniem că pagina web a Consiliului raional Leova este întradevăr funcțională și actualizată cu informații care interesează publicul larg. Aceasta conține date despre Consiliul raional și date despre aleșii locali. Informațiile sunt divizate pe compartimente în dependență de domeniile acestor informații.

Pagina web dispune de compartimente privind transparența decizională, consultări publice, servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției. Însă aceste compartimente nu sunt completate cu toate informațiile publice disponibile și necesare de adus la cunoștința cetățenilor. Spre exemplu, lipsesc un șir de informații, menționate deja în prezentul raport, referitoare la achizițiile publice (în mod special cele de mică valoare), referitoare la integritate și prevenirea corupției (registre, proceduri, regulamente, statistici etc.). La fel, lipsesc informații sau sunt publicate informații cu nerespectarea cadrului legal care privește transparența procesului decizional (vor fi menționate mai detaliat în analiza acțiunii nr.28).

În privința instrumentului online pentru depunerea plângerilor / reclamațiilor, după cum am menționat în analiza acțiunii nr.26, există rubrica "Scrie Președintelui" unde cetățenii pot adresa reclamații, completând un formular simplu cu datele de contact, e-mail, telefon și nemijlocit mesajul. Desigur, acest instrument on-line poate fi perfecționat, cu elaborarea unor noi opțiuni precum: aplicarea semnăturii electronice, urmărirea statutului cererii depuse on-line etc.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
28	Organizarea și publicarea informațiilor privind ședințele / consultările publice pentru proiecte de decizie	28.1	Numărul anunțurilor privind ședințele / consultările publice ce urmează a fi organizate	3	Parțial realizat	Acțiune în desfășurare
		28.2	Numărul consultărilor publice organizate	0		
		28.3	Numărul participanților la consultările publice.(nu s-a făcut evidența)	0		
		28.4	Numărul recomandărilor primite din partea participanților la proiectele de decizii	0		
		28.5	Numărul recomandărilor acceptate	0		

		28.6	Sinteza recomandărilor la fiecare proiecte de decizie consultată publicată pe pagina web a APL	0		
--	--	------	--	---	--	--

Potrivit APL Leova, în anul 2019 au fost 3 anunțuri privind ședințele / consultările publice ce urmează a fi organizate. De facto, acest indicator este unul confuz și eronat. Este necesar de făcut distincție între anunțul privind convocarea ședințelor Consiliului raional și anunțul privind consultările publice ce urmează a fi organizate.

Administrația publică raională are obligația de a aduce la cunoștință cetățenilor anunțul despre desfășurarea ședinței publice (cu cel puțin 10 zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin trei zile înaintea celor extraordinare), care trebuie să includă obligatoriu data, ora, locul desfășurării ședinței și ordinea de zi a acesteia⁶². Cetățenii trebuie informați permanent în timp util despre următoarea ședință a autorităților publice și să-i fie comunicată agenda subiectelor ce vor fi examinate la ședință.

Din analiza paginii web constatăm 6 anunțuri de convocare a ședinței Consiliului raional⁶³, dintre care 4 anunțuri pentru ședințe extraordinare (au fost respectate cele 3 zile) și 2 ședințe ordinare (a fost respectat termenul de 10 zile). Anunțurile conțin data, ora, locul desfășurării ședinței și ordinea de zi a acesteia.

Totodată, administrația publică raională are obligația de organiza consultări publice pentru proiectele de decizii, cu plasarea anunțului privind organizarea consultărilor publice pe pagina web, însoțit de proiectul deciziei și materialele aferente acestuia (note informative comprehensive, studii analitice, analize ex-ante, tabele de concordanță cu legislația comunitară, alte materiale care au stat la baza elaborării proiectului de decizie etc.)⁶⁴. Anunțul privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente sunt făcute publice cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea proiectului de decizie, care va include obligatoriu: a) argumentarea necesității de a adopta decizia; b) data plasării anunțului; c) termenul-limită de prezentare a recomandărilor; d) modalitatea în care părțile interesate pot avea acces la proiectul de decizie; e) modalitatea consultărilor publice; f) modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; g) numele și datele de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării. Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice.

Din analiza paginii web a Consiliului raional Leova, la compartimentul "Anunț de proiecte și consultări publice" nu este publicat nici un anunț. Însă, la rubrica "consultări publice" sunt 4 anunțuri de consultare a mai multor proiecte de decizii ale Consiliului raional, cu publicarea acestor proiecte de decizii pe web. Ca mențiuni notăm că textul acestor anunțuri nu corespunde cerințelor legale menționate mai sus și lipsesc 2 anunțuri. Totuși, cele 2 anunțuri lipsă, cu proiectele de decizii anexate, împreună cu restul anunțurilor și proiectelor de decizii, au fost plasate la rubrica "proiecte

⁶² Legea privind administrația publică locală nr.436/2006 (art.45), disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=116762&lang=ro

⁶³ Anunțurile de convocare a ședințelor Consiliului raional anul 2019, disponibile la adresa:

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=769&rid=1584&l=ro>

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=769&rid=1706&l=ro>

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=769&rid=1745&l=ro>

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=769&rid=1799&l=ro>

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=769&rid=1833&l=ro>

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=788&rid=1630&l=ro>

⁶⁴ Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2018, disponibilă la adresa:

http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106638&lang=ro

Hotărârea Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

Hotărârea Guvernului nr.188/2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=103186&lang=ro

de decezii spre consultare”⁶⁵. Rezumând cele expuse, constatăm că de facto au fost plasate pe web anunțurile privind organizarea consultărilor publice, cu anexarea proiectelor de decezii. Însă, aceste anunțuri nu conțin toate elementele cerute de actele normative și sunt plasate dispersat în mai multe rubrici, fapt ce creează confuzii și anumite dificultăți în identificarea informației.

În pofida acestor anunțuri de consultări publice publicate pe web, administrația raională raportează că nu a fost desfășurată nici o consultare publică în anul 2019, respectiv nu a participat nici un cetățean, nu au fost recepționate recomandări și în final nu există sinteze a recomandărilor la fiecare proiecte de decizie consultată, publicată pe pagina web a APL. Aici se impun mai multe precizări și mențiuni.

În primul rând, faptul plasării anunțurilor și a proiectelor de decizii pe web reprezintă în sine o modalitate de consultare publică, prin solicitarea opiniilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale, mediului academic, care pot înainta recomandări în scris autorității publice. Desigur, pentru ca acest proces să fie unul eficient și să corespundă cadrului legal, APL Leova trebuia să indice în anunțul de consultări publice astfel de informații importante pentru publicul interesat ca: termenul-limită de prezentare a recomandărilor; modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări; numele și datele de contact (numărul de telefon, adresa poștei electronice, adresa poștală) ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor referitoare la proiectul de decizie supus consultării; alte informații relevante. Este salutar totuși indicarea pe web a persoanei responsabile de procesul decizional⁶⁶ și a Regulilor interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul decizional în cadrul Consiliului Raional Leova⁶⁷.

În rândul doi, APL Leova nu a utilizat așa modalități de consultări publice, utilizate pe larg de către autoritățile publice, precum dezbaterile publice și audierile publice (ultima este utilizată preponderent la consultarea proiectului bugetului local).

În rândul trei, APL Leova nu utilizează informarea direcționată a părților interesate despre examinarea proiectelor de decezii care le pot afecta. Informarea direcționată a părților interesate se poate realiza prin mai multe modalități: e-mail, rețele sociale, instrumente electronice, poștă, inclusiv elaborarea și actualizarea unei liste a părților interesate. Aceste părți interesate trebuie să fie identificate de APL pentru a asigura posibilitatea participării acestora la procesul decizional. Spre exemplu, în cazul inițiativelor care au impact asupra activității de întreprinzător, APL, în mod obligatoriu trebuie să informeze și să se consulte cu asociațiile de business, asociațiile patronale și profesionale, reprezentanți ai sectorului privat, alte părți interesate.

În rândul patru, trebuie să subliniem faptul, că un șir de anunțuri și proiecte de decizii au fost plasate pe web fără a respecta termenul de 10 zile lucrătoare necesar de acordat pentru consultările publice⁶⁸, fapt ce reprezintă un obstacol în plus pentru cetățeni de a se implica în acest proces și de a înainta recomandări.

În rândul cinci, participarea publică, deși este esențială în cadrul unei democrații, nu este întotdeauna ușor de realizat. De multe ori este necesară voință politică, perseverență și o anumită dispoziție necesară educării, atât a autorităților, cât și a cetățenilor, pe tema responsabilităților ce le revin într-o democrație. Inactivitatea cetățenilor și slaba participare cetățenească este un fenomen destul de întâlnit la nivelul întregii țări. Acest lucru nu se datorează legislației (care permite și încurajează participarea publică), ci faptului că oamenii nu își cunosc drepturile pe care le au în

⁶⁵ Proiectele de decizii spre consultare, disponibile la adresa: <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=786&l=ro>

⁶⁶ Persoana responsabilă de procesul decizional, informație disponibilă la adresa:

<http://www.leova.md/index.php?pag=page&id=936&l=ro>

⁶⁷ Regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul decizional în cadrul Consiliului Raional Leova, disponibile la adresa: <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=922&rid=1477&l=ro>

⁶⁸ Exemple de consultări publice fără respectarea termenului, disponibile la adresa:

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=901&rid=1589&l=ro>

<http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=901&rid=1636&l=ro>

relația cu autoritățile publice, iar o mare parte a personalului din autorități nu este conștient de obligațiile care îi revin pentru a asigura implicarea cetățeanului în actul decizional.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
29	Crearea unor grupuri consultativ de lucru permanente sau adhoc care participă la elaborarea proiectelor de decizie	29.1	Numărul grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc care participă în procesul decizional	4	Realizat	Acțiune în desfășurare
		29.2	Numărul întrunirilor/ședințelor grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc	4		
		29.3	Numărul deciziilor adoptate cu consultarea grupurilor și numărul total de decizii adoptate	115		

Administrația raională raportează pentru acțiunea nr.29 și indicatorii săi că în cadrul Consiliului raional Leova sunt constituite 4 comisii consultative (învățământ, drept, finanțe, agricultură), care se întrunesc permanent înainte de ședințele Consiliului raional. În anul 2019, aceste comisii s-au întrunit de 4 ori, iar în rezultatul consultărilor cu ele, au fost adoptate în final de către Consiliul raional 115 decizii.

De facto, administrația raională a înțeles eronat ce reprezintă grupurile de lucru permanente sau adhoc pentru consultarea proiectelor de decezii. Nu se are în vedere comisiile consultative ale Consiliului raional, ci crearea unor mecanisme instituționalizate de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și societatea civilă.

Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2008 prevede expres, că autoritățile publice au obligația să instituționalizeze mecanismele de cooperare și de parteneriat cu societatea⁶⁹, iar Hotărârea Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional⁷⁰ prevede instituirea grupurilor de lucru permanente sau ad hoc.

Consiliile consultative și grupurile de lucru reprezintă unele din cele mai eficiente forme de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și societate. Utilizarea acestor mecanisme instituționalizate în procesul decizional permite discutarea și analiza subiectelor concrete, care fac obiectul unei decizii publice, aflate pe agenda autorității publice. Aceste consilii / grupuri, formate din reprezentanți ai diverșilor actori interesați și ai administrației publice, au rolul de a identifica cele mai bune soluții pentru obiectul unui proiect de decizie și să evalueze impactul normelor ce urmează a fi adoptate.

Din analiza paginii web a Consiliului raional nu au fost identificate informații privind existența unor astfel de consilii consultative și grupuri de lucru, care participă la procesul decizional. Totuși, trebuie de menționat lansarea la 13.12.19 a unei inițiative intitulate „Cu experiența Seniorilor, vocea Ta ia amploare” de către Asociația Obștească „Parteneriat Social” din or. Leova în colaborare cu Consiliul Raional Leova în calitate de partener⁷¹. Obiectivele acestei inițiative este crearea Consiliului Seniorilor din raionul Leova sub forma unui mecanism de consultare și monitorizare pentru procesul decizional raional și local, fapt ce va ridica și gradul de participare a persoanelor în etate la procesele decizionale.

⁶⁹ Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2018 (art.7 lit.c)), disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106638&lang=ro

⁷⁰ Hotărârea Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional (pct.23 subpct.2)), disponibilă la adresa: http://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=119856&lang=ro

⁷¹ Lansarea Proiectului „Cu experiența Seniorilor,vocea Ta ia amploare”, informații disponibilă la adresa: <http://www.leova.md/index.php?pag=news&id=768&rid=1830&l=ro>

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
30	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	30.1	Rapoartele anuale privind transparența în procesul decizional, publicate pe pagina web ale entității	1	Realizat	Acțiune în desfășurare
		30.2	Stabilirea unor indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional	1		

APL Leova indică că au fost publicate pe web Rapoartele anuale privind transparența în procesul decizional. În rezultatul analizei paginii web constatăm 2 Rapoarte privind transparența în procesul decizional în Consiliul Raional Leova pentru anul 2017 și anul 2018. La momentul întocmirii prezentului raport de monitorizare, administrația raională Leova nu a publicat pe web Raportul anual privind transparența în procesul decizional pe anul 2019. Însă, APL Leova mai are timp, conform prevederilor legale, să-l publice până la sfârșitul lunii martie anul 2020.

Deși APL Leova raportează despre elaborarea și stabilirea unor indicatori calitativi privind transparența în procesul decizional, nu au fost identificate confirmări pe pagina web la cele relatate de entitatea publică.

Nr. crt.	Acțiunea	Indicatori de progres			Nivelul de realizare	Respectare termen
31	Plasarea informației privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	31.1	Numărul informațiilor privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	5	Realizat	Acțiune în desfășurare

APL Leova raportează că informațiile despre ajutoarele sociale sunt plasate pe pagina web și panourile informative, fiind indicate 5 astfel de informații în anul 2019. În rezultatul analizei paginii web, nu au fost identificate informații care să corespundă indicatorului din acțiunea nr.31.

Este important de a înțelege că printre domeniile proprii de activitate pentru autoritățile publice raionale este administrarea unităților de asistență socială de interes raional, dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile social-vulnerabile, monitorizarea calității serviciilor sociale. În prestarea serviciilor sociale, administrația publică raională trebuie să se bazeze pe principiul de accesibilitate, care prevede asigurarea accesului persoanelor/familiilor defavorizate la toate tipurile de servicii (prin informarea populației despre serviciile sociale existente, dezvoltarea serviciilor sociale noi și amplasarea lor în vecinătatea beneficiarilor), precum și adaptarea lor la necesitățile beneficiarilor.

În acest sens, administrația raionului Leova urmează să aducă la cunoștință pe pagina web informații depline privind programele de asistență socială adoptate, informații despre serviciile sociale furnizate de unitatea administrativ-teritorială și modalitatea de aplicare pentru un potențial beneficiar. La fel, paginile web trebuie să conțină informații referitor la instituțiile de asistență socială înființate de unitatea administrativ-teritorială, în cazul în care sunt astfel de instituții la nivel raional.

III. Constatări și concluzii de bază ale monitorizării alternative

Constatări și concluzii cantitative

1. Rezultatele monitorizării implementării acțiunilor prevăzute în Planul local anticorupție al raionului Leova, efectuate în baza metodologiei prestabilite și informațiilor raportate de către Consiliul raional Leova, atestă că 13 acțiuni sunt realizate (42%), 13 acțiuni sunt parțial realizate (42%) și 5 acțiuni nu sunt realizate (16%).
2. În ceea ce privește monitorizarea respectării termenilor de implementare a acțiunilor prevăzute în Planul local anticorupție al raionului Leova, efectuate în baza metodologiei prestabilite și informațiilor raportate de către Consiliul raional Leova, rezultatele arată că majoritatea acțiunilor sunt în desfășurare (94%), o acțiune este cu termenul de implementare respectat (3%) și o acțiune este cu termenul de implementare respectat / acțiune în desfășurare (3%).
3. În baza datelor sintetizate și prezentate în tabelele de mai jos, constatăm că progresul privind implementarea Planului local anticorupție al raionului Leova este unul mediu.

Fig. 1. Implementarea acțiunilor

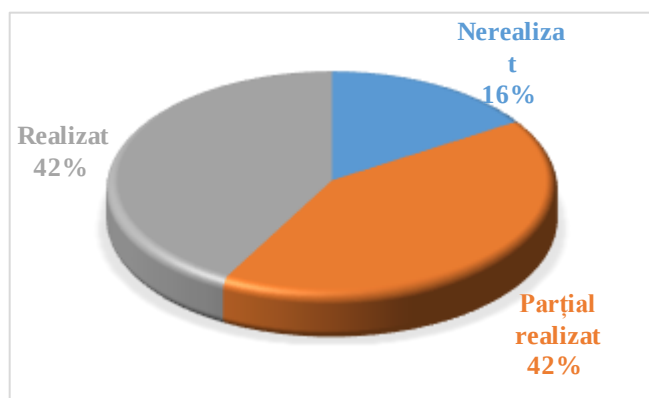
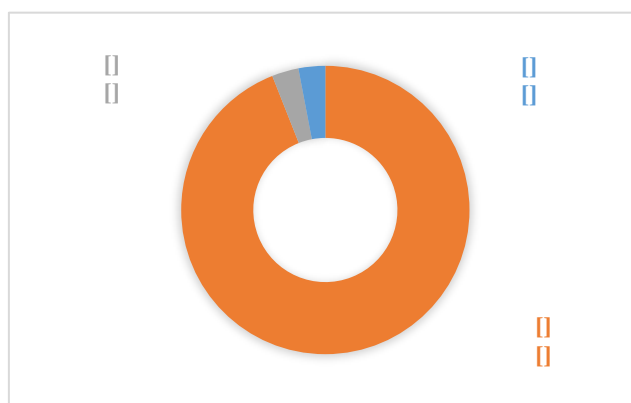

Fig. 2. Respectarea termenilor

Constatări și concluzii generale

1. Deși Planul local (raional) anticorupție pentru anii 2018 – 2020 este plasat pe pagina web a Consiliului raional Leova, publicul larg nu cunoaște despre existența și prevederile acestui plan. Această constatare reiese și din răspunsurile cetățenilor chestionați, ori 78,3% din ei nu cunosc despre existența Planului raional anticorupție și acțiunile cuprinse în acest Plan. La fel, nu toți dintre noii consilieri raionali, aleși în rezultatul alegerilor generale locale din anul 2019, cunosc despre acest document adoptat de consilierii mandatului precedent.
2. Monitorizarea și raportarea implementării Planului raional anticorupție reprezintă un efort suplimentar și cumul de atribuții pentru persoana responsabilă din administrația raională (Serviciul Administrație Publică), mai ales în contextul lipsei de personal și funcțiilor vacante existente, neatractivitatea funcției publice la nivel local, motivarea financiară insuficientă a acestor funcții.
3. Administrația raionului Leova asigură întocmirea și publicarea semestrială pe pagina web a rapoartelor privind implementarea planului local anticorupție, fapt salutar și de apreciat. Însă, pe pagina web a Consiliului raional lipsesc mai multe informații despre acțiunile realizate și indicatorii atinși, indicați expres în rapoartele de implementare. Astfel, lipsește confirmarea celor raportate de către administrația raională. În pofida acestor deficiențe, trebuie să remarcăm deschiderea administrației raionale la solicitările IDIS "Viitorul" și oferirea informațiilor privind acțiunile realizate.

4. Multe din cifrele raportate sunt confuze, se contrazic între ele, nu corespund realității, conțin erori, însă acestea sunt luate în calcul la stabilirea calificativului și implicit influențează rezultatele evaluării unei acțiuni. Cu siguranță, aceste inexactități se datorează lipsei unor date și informații, numărului impunător de informații care necesită a fi colectate, cumulul de funcții și eforturile suplimentare nestimulate ale personalului responsabil de colectarea și raportarea datelor, lipsei cunoștințelor despre toate aspectele de integritate și prevenire a corupției indicate în Plan, dar și lacunele și deficiențele Planului local anticorupție.
5. În rapoartele privind implementarea planului local anticorupție lipsesc explicațiile, cauzele și nu sunt menționate obstacolele care împiedică realizarea acțiunilor, nu sunt prezentate soluțiile pentru depășirea acestora.
6. În rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, indicatorii din acțiuni au fost completați unificat pentru toate entitățile publice responsabile ca o cifră generală, fapt ce creează adesea neclarități, dar și nu prezintă real starea de fapt a lucrurilor.
7. În ce privește metodologia de evaluare, notăm că este dificil și chiar irelevant să apreciezi nivelul de realizare al unei acțiuni din Plan în contextul în care o acțiune are mulți și diferiți după natura lor indicatori de progres, iar aceștia din urmă fie sunt realizați, fie nerealizați sau parțial sunt realizați de către entitatea publică. Metodologia de calcul a nivelului de realizare a tuturor indicatorilor pentru a obține nivelul de realizare a acțiunii nu arată situația reală privind implementarea acțiunilor stabilite în Planul local anticorupție. Plus la aceasta, rezultatele și calificativele sunt denaturate în cazul în care cifrele raportate nu corespund realității, dar acestea se iau în calcul, fără a fi verificate în nici un fel de către Centrul Național Anticorupție.
8. Planul raional anticorupție, care reia în mare parte modelul agreat al Planului local anticorupție, cuprinde un șir de lacune și deficiențe. Aici am putea nota lipsa clarității și confuzia referitor la responsabilii nemijlociți de realizarea mai multor acțiuni din Plan, fie neincluderea în unele acțiuni a unor entități publice responsabile. Un șir de indicatori se dublează, fiind cuprinși în mai multe acțiuni din Planul raional anticorupție, fapt ce creează confuzie la raportare. Plus la aceasta, unii indicatori nu-și au locul în Plan, fiind mai degrabă competența altor autorități publice să țină evidența acestora și să raporteze publicului larg, inclusiv secretariatului grupurilor de monitorizare din cadrul Centrului Național Anticorupție.
9. Planul raional anticorupție stabilește un număr mare de registre în evidența entităților publice, fapt ce creează dificultăți și eforturi suplimentare, confuzii pentru autoritățile publice responsabile, dar și pentru subiecții declarării. Această problemă ține mai mult de cadrul normativ, care a instituit aceste registre ca instrumente pentru cultivarea integrității instituționale. Plus la aceasta, registrele respective au devenit o formalitate birocratică, nefiind utilizate și completate corespunzător, diminuând rolul lor și eficiența lor.
10. Per general, în Planul raional anticorupție, dar și în conformitate cu cadrul legal, sunt prevăzute foarte multe responsabilități în domeniul integrității, asigurării climatului de integritate, ținerea și completarea registrelor, examinarea cazurilor lipsite de integritate, fiind necesară existența unei persoane responsabile în entitatea publică, care să se ocupe de toate aceste aspecte. E un domeniu specific și dificil, pe care nu toți îl cunosc, iar autoritățile publice locale, de regulă, nu au așa persoane.
11. Raportarea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea privind implementarea planurilor locale anticorupție este mai mult o formalitate, fiind indicate de facto date statistice, fără a produce impactul scontat, fapt susținut și de rezultatele chestionării locuitorilor din raion (69% consideră fără impact sau impact redus acțiunile și măsurile întreprinse la nivel de raion în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității, alte 22% le evaluează cu impact mediu). Prin simpla enumerare a actelor adoptate sau a registrelor, care reprezintă în esență și o obligație prevăzute de lege, fie prin indicarea lipsei oricărui cazuri de corupție, alte acțiuni ilegale, nu semnifică că este asigurat climatul de integritate,

responsabilitatea, transparența și rezistența la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice raionale și aleșilor locali. Pe de altă parte, analiza și prelucrarea acestor informații din rapoarte de către Centrul Național Anticorupție este în mare parte doar o sistematizare a acestor informații și prezentare de date statistice la nivel de țară, fără a verifica aceste informații, fără a face o analiză a impactului măsurilor întreprinse la nivel raional, dar și fără a înainta entităților publice rapoarte anumite recomandări pentru sporirea eficienței.

12. La nivel conceptual, eficiența Planurilor raionale anticorupție este redusă fără implicarea și includerea responsabilităților în materie de integritate pentru unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi, similare cu cele pentru nivelul doi. Înțelegem că acest exercițiu este unul extrem de dificil, din mai multe cauze, precum: lipsa capacităților de monitorizare a 898 de planuri locale anticorupție ale orașelor / municipiilor, satelor / comunelor; imposibilitatea impunerii unor astfel de planuri pentru autoritățile publice locale în virtutea principiului de autonomie locală etc. Însă, tot acest sistem de monitorizare a integrității în administrațiile publice locale rămâne a fi unul incomplet, iar axarea monitorizării doar pe nivelul doi nu rezolvă problemele referitor la integritate de la nivel local.

Constatări și concluzii detaliate

Prioritatea nr.1 (Integritatea instituțională)

1. Autoritățile publice locale nu aduc la cunoștința publicului nici o informație referitoare la consolidarea integrității instituționale și măsurile anticorupție realizate, deși în rapoartele privind implementarea Planului local anticorupție sunt menționate mai multe realizări în acest domeniu. În principal notăm lipsa unor astfel de informații precum:
 - activitatea comisiilor de evaluare și evidență a cadourilor;
 - registrele de evidență (a cadourilor, a riscurilor etc.);
 - regulamentele sau alte informații referitoare la denunțarea manifestărilor de corupție;
 - procedurile și modalitatea de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate, inclusiv informații privind protejarea acestora de eventuale abuzuri și răzbunări;
 - coduri de etică și deontologie, inclusiv pentru aleșii locali;
2. Pentru unele acțiuni există diferențe referitoare la subiecții responsabili indicați în Plan și subiecții menționați în rapoartele semestriale. Plus la aceasta, în unele acțiuni nu sunt incluși în lista responsabililor și alți subiecți importanți precum: șefii instituțiilor publice subordonate Consiliului Raional sau chiar și consilierii raionali.
3. Unele responsabilități din Plan sunt dificil de realizat și reprezintă o povară în plus pentru administrația raională, în contextul în care informațiile necesare sunt deținute de către Autoritatea Națională de Integritate, care le poate furniza Centrului Național Anticorupție. Aceste informații se referă la:
 - numărul agenților publici care au depus declarațiile de avere și interese personale;
 - numărul actelor de constatare ale Autorității Naționale de Integritate cu privire la conflictele de interese;
4. Declararea cadourilor rămâne a fi un instrument anticorupție cu caracter formal la nivel local. În afară de faptul că nu este utilizat, nu există un control al aplicării acestui instrument, dar nici nu există interes din partea societății (inclusiv cunoștințe) de a solicita administrației raionale utilizarea instrumentului dat și publicarea informațiilor referitor la cadourile declarate.

5. Lipsesc informații, dar și cunoștințe referitoare la ce reprezintă influențele necorespunzătoare, obligațiile agenților publici de denunțare a acestor influențe, importanța acestor măsuri pentru cultivarea integrității instituționale.
6. În Plan lipsește un indicator important ”Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției”. Totodată, administrația raională nu aduce la cunoștința publicului procedurile și modalitatea de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate, alte informații utile și necesare unui angajat pentru a dezvălui ilegalitățile din cadrul entității publice, inclusiv informații privind protejarea acestora de eventuale abuzuri și răzbunări.
7. În pofida declarării instruirilor pe subiecte tangente cu prevenirea corupției și asigurarea climatului de integritate în entitățile publice locale (informații per general contradictorii), nu există relatări publice despre organizarea unor astfel de instruiri și participarea funcționarilor publici la aceste instruiri.
8. Administrația raională nu a reușit să creeze și să consolideze unitățile de audit intern în cadrul autorităților publice, nefiind angajată până în prezent o persoană auditor.

Prioritatea nr.2: (Patrimoniul public local)

9. Lipsește orice informație pe pagina web despre înregistrarea, evaluarea și gestionarea bunurilor imobile din patrimoniul public raional, iar datele prezentate de administrația raională sunt confuze și nu corespund realității. Nu sunt cunoscute exact numărul bunurilor imobile înregistrate și nici nu sunt publicate pe web informațiile privind desfășurarea și rezultatele licitațiilor de vânzare / locațiune / arendă a bunurilor patrimoniului public raional.
10. Unii indicatori și chiar denumirea unor acțiuni, care se referă la gestionarea patrimoniului public local, se dublează între ei, fapt ce crează confuzii, dar și efort suplimentar la raportarea realizărilor și măsurilor întreprinse.
11. Administrația raională Leova aduce la cunoștința publicului informații generale despre proiectele derulate cu asistență din fonduri externe, însă omite să informeze despre rezultatele și performanța proiectelor realizate, cu evaluarea obiectivelor atinse, sustenabilitatea proiectului, alte informații despre performanțele acestora.
12. Pe pagina web nu există nici o informație despre instruirile organizate de către APL în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public, deși administrația raională raportează că au fost cursuri de instruire.

Prioritatea nr.3: (Achizițiile publice)

13. Administrația raională a consultat proiectul bugetului raional înainte de aprobare, însă procesul de consultare publică a deviat de la cerințele legale. În speță, pe pagina web a fost publicat doar proiectul (cu 7 zile până la aprobarea deciziei), însă nu a publicat un anunț privind organizarea acestor consultări, care trebuia să cuprindă toate informațiile prevăzute de cadrul normativ, necesare pentru cetățeni, cu acordarea timpului suficient pentru a veni cu recomandări (cel puțin 10 zile lucrătoare).
14. La etapa de planificare a achizițiilor publice, administrația raională demonstrează deshidere, fiind publicat pe pagina web Planul anual de achiziții publice. În privința rezultatelor procedurilor de achiziție, informații pot fi găsite doar pentru achizițiile efectuate prin cererea ofertelor de prețuri sau prin licitații, adică cele care obligatoriu se desfășoară prin sistemul MTender. Însă, administrația raională nu publică pe pagina sa web rezultatele achizițiilor de valoare mică, care nu au obligația legală să fie desfășurate prin sistemul MTender, deși ele

reprezintă ponderea cea mai mare din numărul achizițiilor organizate de autoritățile raionale Leova.

15. Notăm transparența extrem de redusă a informațiilor privind executarea contractelor de achiziție și acordurilor adiționale, iar rapoartele de monitorizare trimestriale/semestriale și anuale nu sunt aduse la cunoștința publicului. La fel, Administrația raională nu publică pe web Darea de seamă privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică.
16. În Plan au fost omiși câțiva indicatori importanți care ar spori nivelul de transparență al achizițiilor publice, precum publicarea rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică și publicarea anunțurilor de participare la achizițiile publice desfășurate prin licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, alte modalități.
17. Spre regret, autoritățile contractante nu utilizează sau foarte rar utilizează instrumentele legale de care dispun (inclusiv cele care reies din prevederile Codului civil, legislației procesual – civile, altor acte normative) pentru a stopa încălcările operatorilor economici la etapa de executare a contractelor, pentru a-i responsabiliza și obliga să remedieze neconformitățile (reclamații, sancțiuni, solicitarea Agenției Achiziției Publice privind includerea operatorului economic în Lista de interdicție). Este și cazul administrației raionale Leova.
18. Constatăm o situație dezolantă – reprezentanții societății civile nu participă și nu sunt implicați în procesul de achiziții publice la nivel de raion. Desigur, trebuie să remarcăm numărul extrem de mic al organizațiilor non-guvernamentale în raion, precum și lipsa activismului civic din partea cetățenilor, fapt ce se răsfrânge și asupra participării în cadrul grupurilor de lucru și procedurilor de achiziții publice.
19. În unele acțiuni se dublează indicatorii care se referă la instruirea specialiștilor și membrilor grupului de lucru pentru achiziții. Acest fapt a dus și la diferențe și contradicții între informațiile raportate de administrația raională referitor la instruirile în achiziții.
20. Potrivit Planului local anticorupție, subdiviziunile Consiliului raional și instituțiile subordonate Consiliului raional nu sunt incluse ca subiecți responsabili de realizarea mai multor acțiuni în domeniul achizițiilor publice deși acestea, în calitate de autorități contractante, au efectuat mai multe achiziții publice cu sume impunătoare de bani publici.

Prioritatea nr.4: (Serviciile publice și resursele umane)

21. Sunt confuze și contradictorii informațiile despre angajările în autoritățile publice raionale și privind numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un funcționar public. Plus la aceasta, nu există informații despre instruirea consilierilor raionali (la începutul mandatului, dar și pe parcursul acestuia).
22. Informațiile privind evaluarea permanentă a performanțelor personalului din start sunt confuze, deoarece nu este clar la care formă de evaluare a performanțelor se referă – la evaluarea anuală potrivit legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și a Regulamentului cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici (anexa nr.10 la Hotărârea Guvernului nr.201/2009) sau la evaluarea trimestrială potrivit legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018.
23. Constatăm o dublare a indicatorului ce privește existența unei rubrici web pentru reclamații în acțiunile nr.26 și nr.27 din Plan.

Prioritatea nr.5: (Transparența activității APL)

24. Pagina web a Consiliului raional Leova este una funcțională și actualizată cu informații care interesează publicul larg. Ea dispune de compartimente privind transparența decizională, consultări publice, servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției. Însă, aceste compartimente nu sunt completate cu toate informațiile publice disponibile și necesare de adus la cunoștința cetățenilor. La fel, lipsesc informații sau sunt publicate informații cu nerespectarea cadrului legal care privește transparența procesului decizional.
25. În ce privește indicatorul ”numărul anunțurilor privind ședințele / consultările publice ce urmează a fi organizate” acesta este unul eronat și confuz pentru entitatea publică raportoare. De facto, sunt 2 indicatori distincți, care se referă pe de o parte la anunțul privind convocarea ședințelor Consiliului raional, iar pe de altă parte la anunțul privind consultările publice ce urmează a fi organizate.
26. În rezultatul analizei constatăm că administrația publică raională a realizat obligația de a aduce la cunoștință cetățenilor anunțul despre desfășurarea ședinței publice (cu cel puțin 10 zile înaintea ședințelor ordinare și cu cel puțin 3 zile înaintea celor extraordinare). În ce privește anunțurile privind organizarea consultărilor publice, acestea au fost plasate pe web, însă anunțurile nu conțin toate elementele cerute de actele normative, inclusiv unele din ele nu au respectat termenul de 10 zile necesar pentru consultări. Plus la aceasta, anunțurile sunt plasate dispersat în mai multe rubrici, fapt ce creează confuzii și anumite dificultăți în identificarea informației.
27. Administrația raională nu a desfășurat consultări publice în anul 2019, iar reprezentanții administrației raionului Leova și societatea civilă pasează de la o parte la alta responsabilitatea pentru această stare a lucrurilor. Părțile trebuie să înțeleagă că inactivitatea cetățenilor și slaba participarea cetățenească se datorează faptului că oamenii nu își cunosc drepturile pe care le au în relația cu autoritățile publice, inclusiv sunt descurajați de a interacționa cu autoritățile publice locale. Pe de altă parte, o mare parte a personalului din autorități nu este conștient de obligațiile care îi revin pentru a asigura implicarea cetățeanului în actul decizional.
28. De facto, administrația raională a înțeles eronat ce reprezintă grupurile de lucru permanente sau adhoc pentru consultarea proiectelor de decizii. Se are în vedere crearea unor mecanisme instituționalizate de cooperare și parteneriat între autoritățile publice și societatea civilă. Din analiza paginii web a Consiliului raional nu au fost identificate informații privind existența unor astfel de consilii consultative și grupuri de lucru, care participă la procesul decizional.
29. Administrația raională nu publică pe pagina web informațiile despre serviciile sociale oferite de către autoritățile publice raionale, fapt ce reduce din accesibilitatea persoanelor / familiilor defavorizate la toate tipurile de servicii sociale existente la nivel de raion.

IV. Propuneri și recomandări

Recomandări generale

1. Informarea noilor consilieri raionali despre Planul local (raional) anticorupție pentru anii 2018 – 2020 și implementarea acestuia, care prin interacțiunea lor cu cetățenii și alegătorii va impulsiona nivelul de cunoaștere a acestui document de către publicul larg.
2. Se impune completarea paginii web cu informații privind implementarea planului local anticorupție (acțiunile realizate și indicatorii atinși), menționate expres în rapoartele de implementare, publicate de administrația raională pe web și prezentate către Centrul Național Anticorupție.

3. Informațiile privind implementarea planului local anticorupție necesită a fi ordonate pe pagina web pentru a fi ușor accesibile și identificabile de către cetățeni (user - friendly). Ca opțiune, sugerăm publicarea informației unificate referitor la integritate și anticorupție (Prioritatea nr.1 din Plan) într-o singură rubrică pe pagina web, crearea rubricii destinate patrimoniului public și publicarea informațiilor la acest subiect (Prioritatea nr.3 din Plan) și crearea rubricii cu informații ce țin de serviciile sociale și resursele umane (Prioritatea nr.4 din Plan). În privința transparenței achizițiilor (Prioritatea nr.2 din Plan) și procesului decizional (Prioritatea nr.5 din Plan) este necesar de completat rubricile existente cu informații despre acțiunile și indicatorii realizați.
4. În rapoartele privind implementarea planului local anticorupție este necesar de a insera o rubrică suplimentară, în care entitatea publică raportoare va fi responsabilă de indicarea argumentelor, cauzelor și obstacolelor care împiedică realizarea acțiunilor și indicatorilor din Plan, cu prezentarea soluțiilor pentru depășirea acestora.
5. În rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, indicatorii din acțiuni trebuie completați și prezentați în raport în mod separat pentru fiecare entitate publică responsabilă, dar nu ca o cifră generală per indicator pentru toate entitățile.
6. Pentru facilitarea analizei și prelucrării informațiilor prezentate în rapoartele privind implementarea planului local anticorupție, inclusiv pentru sporirea calității și corectitudinii informațiilor prezentate, entitatea raportoare urmează să indice în raport adresa către informația pe web și linkul web (cu condiția ca raportul să fie transmis într-un format care să permită accesarea linkului).
7. Pentru efortul depus de persoanele responsabile din administrația raională de monitorizarea și raportarea privind implementarea Planului raional anticorupție, trebuie de identificat instrumente de motivare și stimulare suplimentare, inclusiv acordarea sporului pentru performanță de către conducerea administrației, prevăzut de legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.
8. Examinarea de către entitățile publice a posibilității instituirii unei funcții specifice de coordonator / ofițer de colectarea informațiilor, monitorizarea realizării acțiunilor ce au tangență cu integritatea și prevenirea corupției, elaborarea și prezentarea rapoartelor privind implementarea Planului raional anticorupție, alte responsabilități. În cazul în care se optează pentru o persoană din statele de personal, care are alte atribuții funcționale, se impune completarea fișei de post a personalului respectiv și participarea periodică la instruirii organizate de către Centrul Național Anticorupție, precum și beneficierea de suport și consiliere permanentă din partea CNA.
9. Este oportun de a modifica cadrul normativ în domeniul politicilor anticorupție pentru a unifica multitudinea de registre gestionate de entitățile publice în calitate de instrumente pentru cultivarea integrității instituționale.
10. Pentru a nu transforma în formalitate raportarea unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea privind implementarea planurilor locale anticorupție, Centrul Național Anticorupție are responsabilitatea de a efectua o analiză mai aprofundată asupra acestor rapoarte, cu verificarea informațiilor prezentate, efectuarea analizei impactului măsurilor întreprinse la nivel raional, iar în final cu înaintarea entităților publice raportoare anumite recomandări pentru atingerea obiectivelor trasate de Planurile locale anticorupție.
11. Considerăm oportună regândirea construcției Planurilor locale anticorupție și metodologia de evaluare pentru a avea opțiunea de stabilire a nivelului de realizare a fiecărui indicator în parte. Plus, se impune modificarea modalității de evaluare pentru unii indicatori, or, nu este relevant

să fie apreciat cu calificativul ”nerealizat” o acțiune cu caracter permanent în privința căreia nu există niciun indicator cantitativ realizat (exemplu: nu au fost raportate / soluționate / sesizări către Autoritatea Națională de Integritate / acte de constatare emise în ce privește cazurile de conflicte de interese).

12. Sugerăm schimbarea perioadei de raportare pentru autoritățile responsabile de implementarea planurilor locale de acțiuni anticorupție, de la trimestrială (semestrială) la raportarea anuală și expedierea rapoartelor de monitorizare până la sfârșitul lunii ianuarie a anului următor, secretariatului grupurilor de monitorizare din cadrul Centrului Național Anticorupție.
13. Din punct de vedere conceptual, Hotărârea Guvernului nr.676/2017 privind aprobarea mecanismului de elaborare și coordonare a planurilor sectoriale și locale de acțiuni anticorupție pentru anii 2018-2020 trebuie să instituie responsabilități în materie de integritate și pentru unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi, similare cu cele pentru nivelul doi. Eventual, după revizuirea acestui act normativ (probabil la finele anului anului 2020), ar fi oportun de indicat cel puțin și pentru municipii și orașe să elaboreze și să aprobe planuri anticorupție locale conform structurii-tip din Hotărârea Guvernului.
14. După 2 ani de implementare a acestui instrument anticorupție în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi, e necesar de efectuat o evaluare a impactului Planurilor raionale anticorupție, a tuturor dificultăților de realizare a acestora și raportare din partea entităților publice, dar și evaluarea oportunității continuării acestui instrument sau schimbarea cu unul mai eficient, fără sporirea și dublarea responsabilităților autorităților publice locale.

Recomandări detaliate

	<i>Recomandarea</i>	<i>Nr. acțiunii din Plan</i>
1	Includerea în lista subiecților responsabili – șefii instituțiilor publice subordonate Consiliului Raional.	acț. 1
2	Includerea în lista subiecților responsabili – șefii instituțiilor publice subordonate Consiliului Raional și consilierilor raionali.	acț. 2
3	Excluderea responsabilității deținere a evidenței declarațiilor de avere și interese personale, deoarece informațiile privind numărul declarațiilor depuse pe fiecare raion și entitate publică pot fi furnizate Centrului Național Anticorupție de către Autoritatea Națională de Integritate.	acț. 2
4	Excluderea responsabilității de monitorizare a numărului actelor de constatare ale Autorității Naționale de Integritate cu privire la conflictele de interese, întrucât aceste informații sunt deținute și pot fi furnizate nemijlocit de către Autoritatea Națională de Integritate.	acț. 3
5	Publicarea informațiilor despre activitatea comisiilor de evaluare și evidență a cadourilor și registrele de evidență al cadourilor, inclusiv din instituțiile publice subordonate Consiliului raional.	acț. 4
6	Includerea indicatorului ”Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției”.	acț. 6
7	Publicarea procedurilor și modalităților de raportare a practicilor ilegale în calitate de avertizori de integritate, inclusiv a informațiilor privind protejarea acestora de eventuale abuzuri și răzbunări.	acț. 6
	Organizarea instruirilor și participarea funcționarilor la instruiți pe subiecte	acț. 5

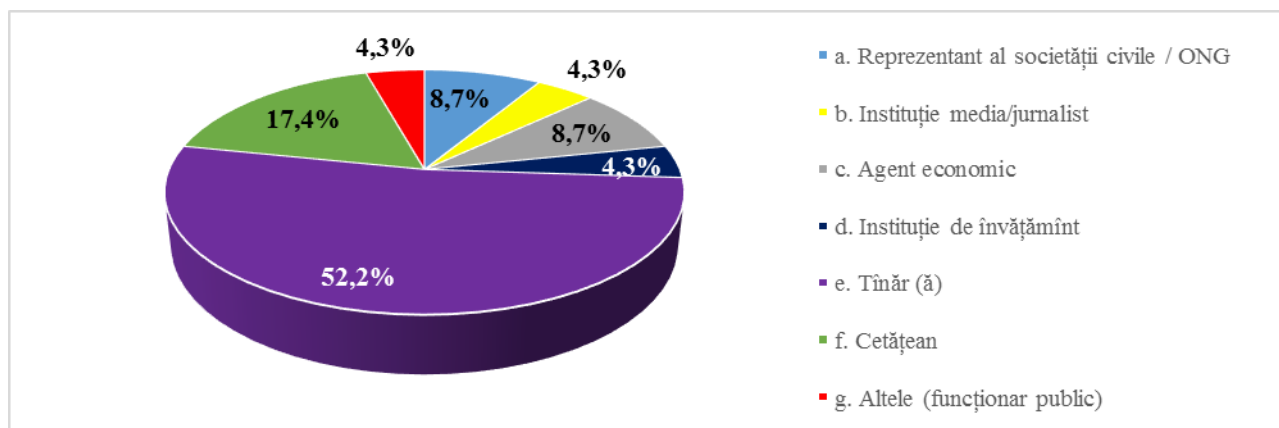
8	tangente cu prevenirea corupției și asigurarea climatului de integritate în entitățile publice locale (influențe necorespunzătoare, norme de etică și deontologice etc.).	acț. 9
9	Publicarea pe web a Registrelor riscurilor, care includ și riscurile de corupție.	acț. 10
10	Indicarea expresă în denumirea acțiunii că aceasta se referă la bunurile imobile.	acț. 12
11	Excluderea indicatorului ”Planurile anuale de achiziții publice ale entității publice, publicate pe pagina web oficială” din acțiunea 12, deoarece un astfel de indicator se cuprinde în acțiunea 15 din Plan.	acț. 12 acț. 15
12	Publicarea pe pagina web a informațiilor despre bunurile imobile din patrimoniul public înregistrate, evaluarea și gestionate de către APL.	acț. 12
13	Publicarea pe web a informațiilor privind desfășurarea și rezultatele licitațiilor de vânzare / locațiune / arendă a bunurilor patrimoniului public raional.	acț. 12
14	Modificarea denumirii acțiunii ”asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public”.	acț. 12
15	Excluderea indicatorului ”Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice, publicată”.	acț. 12
16	Publicarea informațiilor (rapoartelor) despre rezultatele și performanța proiectelor de asistență realizate din fonduri externe, cu evaluarea obiectivelor atinse, sustenabilitatea proiectului, alte informații despre performanțele acestora.	acț. 12
17	Organizarea instruirilor agenților publici în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public.	acț. 14
18	Îmbunătățirea procesului de consultări publice a proiectului bugetului raional, cu publicarea obligatorie a anunțului privind organizarea consultărilor publice, care trebuie să cuprindă toate informațiile prevăzute de cadrul normativ, necesare pentru cetățeni, cu acordarea timpului suficient pentru a veni cu recomandări (cel puțin 10 zile lucrătoare).	acț. 15
19	Publicarea pe web a rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică.	acț. 16
20	Inserarea unor indicatori separați referitor la: a) publicarea pe web a procedurilor și rezultatelor achizițiilor publice de valoare mică; c) publicarea pe web a anunțurilor de participare la achizițiile publice desfășurate prin licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, alte modalități.	acț. 16
21	Elaborarea și publicarea pe web a rapoartelor trimestriale / semestriale și anuale de executare a contractelor de achiziție publică. La fel, publicarea pe web a Dărilor de seamă privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică.	acț. 16
22	Publicarea pe web a ordinului intern, aprobat prin dispoziția Președintelui raionului Leova, privind activitatea grupului de lucru în achiziții publice, cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru.	acț. 17
23	Publicarea pe web a informațiilor referitoare la modificările la contractele de achiziții publice.	acț. 18
24	Utilizarea instrumentelor legale pentru a stopa încălcările operatorilor economici la etapa de executare a contractelor, pentru a-i responsabiliza și obliga să remedieze neconformitățile (reclamații, sancțiuni, solicitarea Agenției Achiziției Publice privind includerea operatorului economic în Lista de interdicție).	acț. 18

25	Încurajarea, facilitarea și invitarea reprezentanților societății civile de a participa și implica în procesul de achiziții publice la nivel de raion, inclusiv la etapa de monitorizare a executării contractelor de achiziții.	acț. 19
26	Excluderea indicatorilor care se referă la instruire din acțiunile nr.20-21 și inserarea lor în acțiunea nr.22.	acț.20 - 22
27	Includerea subdiviziunilor Consiliului raional și instituțiilor subordonate Consiliului raional ca subiecți responsabili de realizarea acțiunii referitoare la prevenirea concurenței neloiale în achizițiile publice.	acț. 21
28	Depunerea eforturilor sporite din partea entităților publice de a organiza, fie de a solicita instruirii pentru specialiștii și membrii grupurilor de lucru în achiziții de la Agenția Achiziții Publice, alte autorități publice (Centrul Național Anticorupție, Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor, Ministerul Finanțelor), inclusiv de la ONG-le care oferă astfel de instruirii.	acț. 22
29	Este necesar de divizat ambii indicatori ai acțiunii separat pentru specialiștii în achiziții și separat pentru membrii grupului de lucru.	acț. 22
30	Publicarea pe web a informațiilor privind instruirile și programele de dezvoltare profesională de care au beneficiat funcționarii publici și aleșii locali.	acț. 24
31	Asigurarea instruirilor pentru aleșii locali nu doar la începutul mandatului, dar și pe perioada acestuia, inclusiv prin intermediul ONG-lor care desfășoară astfel de instruirii.	acț. 24
32	Specificarea expresă în acțiune și în indicatorii de progres la care formă de evaluare a performanțelor personalului acestea se referă (evaluarea potrivit legii nr.158/2008 Hotărârea Guvernului nr.201/2009 (anexa nr.10) sau evaluarea potrivit legii nr.270/2018 și Hotărârea Guvernului nr.1231/2018). Eventual de divizat indicatorii pentru fiecare tip de evaluare a performanțelor.	acț. 25
33	Publicarea pe web a informațiilor privind evaluarea permanentă a performanțelor personalului.	acț. 25
34	Excluderea indicatorului de la acțiunea nr.26 ”rubrica pentru reclamații pe pagina web”, care deja se cuprinde în indicatorul din acțiunea nr.27 ”pagina web conține un instrument online pentru depunerea plângerilor/ reclamațiilor”.	acț. 26 acț. 27
35	Divizarea indicatorului ”numărul anunțurilor privind ședințele / consultările publice ce urmează a fi organizate” în 2 indicatori distincți ”numărul anunțurilor privind convocarea ședințelor” și ”numărul anunțurilor privind consultările publice ce urmează a fi organizate”.	acț. 28
36	Publicarea anunțurilor privind organizarea consultărilor publice într-o singură rubrică pe pagina web, iar anunțurile trebuie să conțină toate elementele cerute de actele normative, inclusiv să respecte termenul necesar pentru consultări.	acț. 28
37	Depunerea eforturilor de către entitățile publice pentru a asigura implicarea cetățeanului în actul decizional, prin utilizarea mai multor metode și instrumente, inclusiv prin informarea direcționată a părților interesate despre examinarea proiectelor de decizii care le pot afecta (prin e-mail, rețele sociale, instrumente electronice, poștă, inclusiv elaborarea și actualizarea unei liste a părților interesate).	acț. 28
38	Instituirea și utilizarea consiliilor consultative și grupurilor de lucru (permanente sau ad hoc) în calitate de forme eficiente de cooperare și parteneriat între	acț. 29

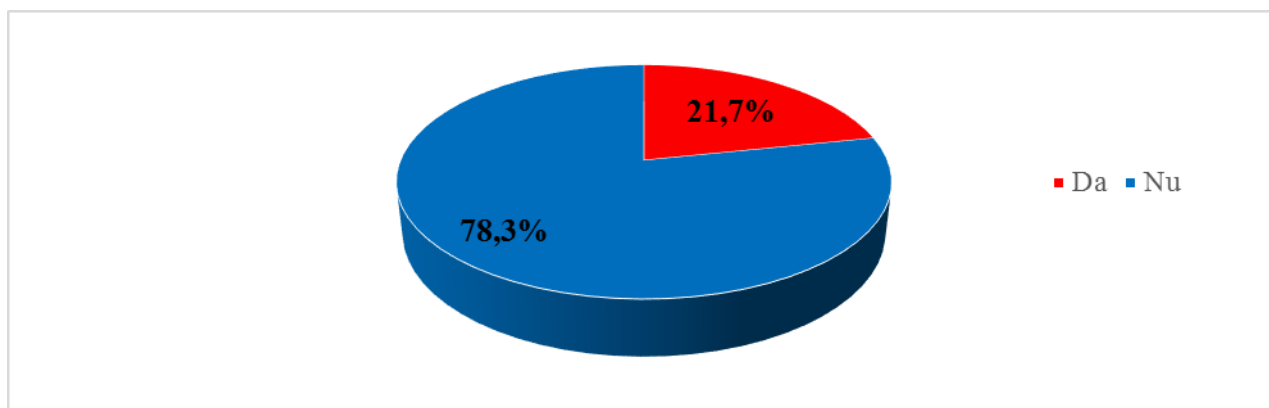
	autoritățile publice și societate.	
39	Administrația raionului Leova urmează să aducă la cunoștință pe pagina web informații depline privind programele de asistență socială adoptate, instituțiile de asistență socială înființate, informații despre serviciile sociale furnizate de unitatea administrativ-teritorială și modalitatea de aplicare pentru un potențial beneficiar.	acț. 31

**Percepția cetățenilor din raionul Leova
privind nivelul de corupție și impactul acțiunilor anticorupție**
(Numărul persoanelor chestionate – 23)

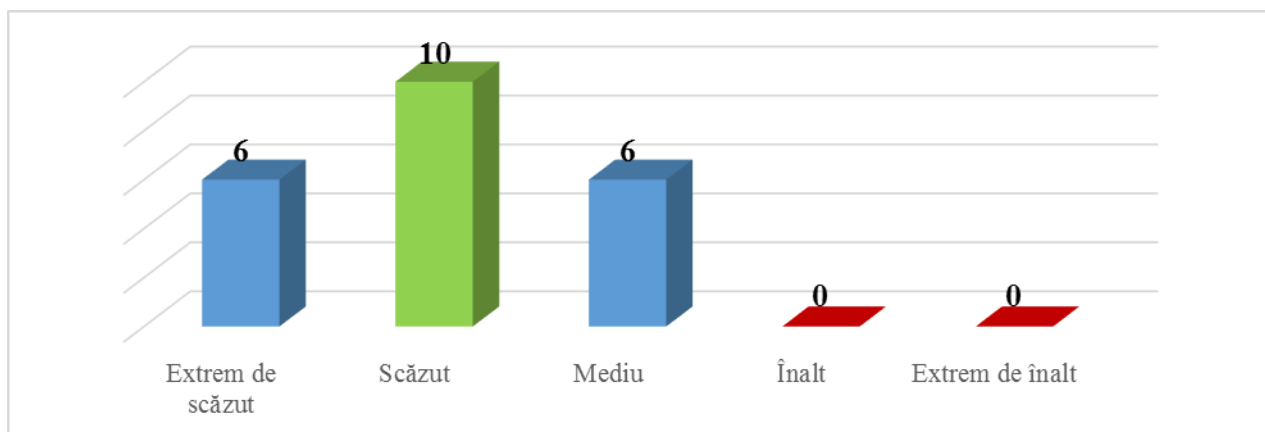
1. Răspundeți la acest chestionar în calitate de:

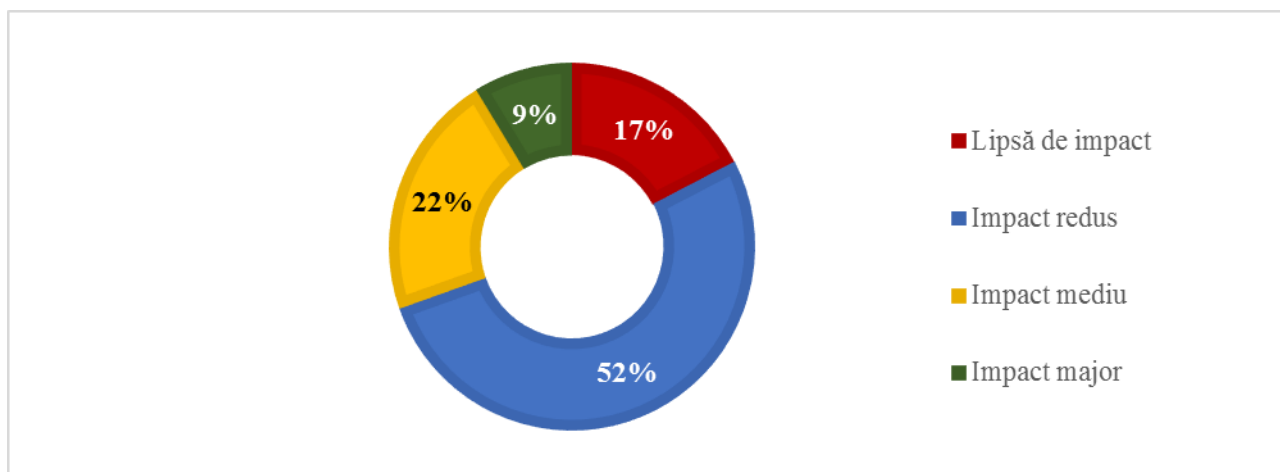
2. Cunoașteți despre existența Planului raional anticorupție și acțiunile cuprinse în acest Plan?

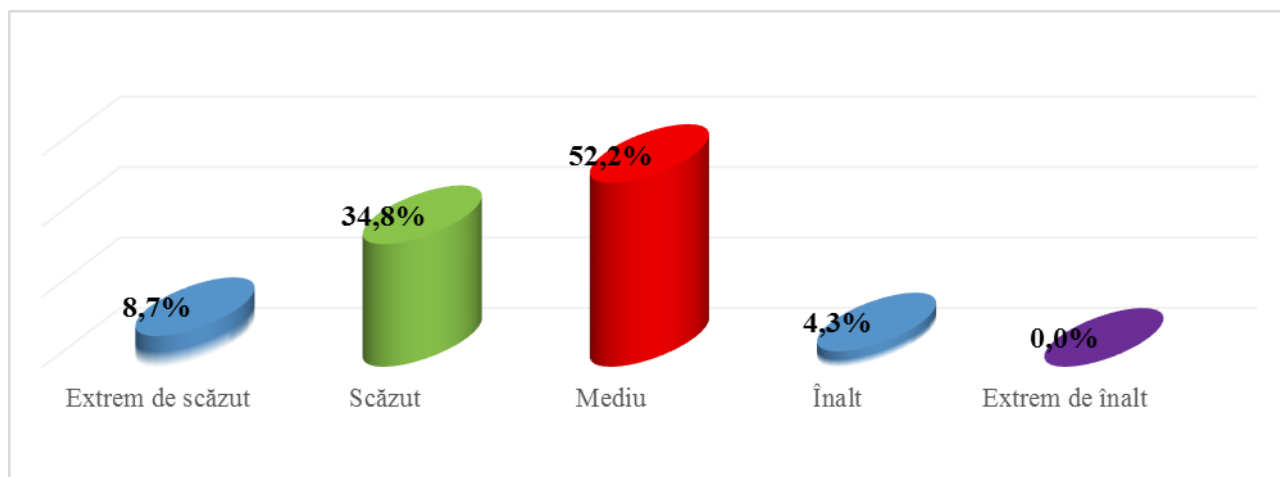
3. Cum apreciați capacitățile autorităților publice raionale în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității profesionale a funcționarilor publici?

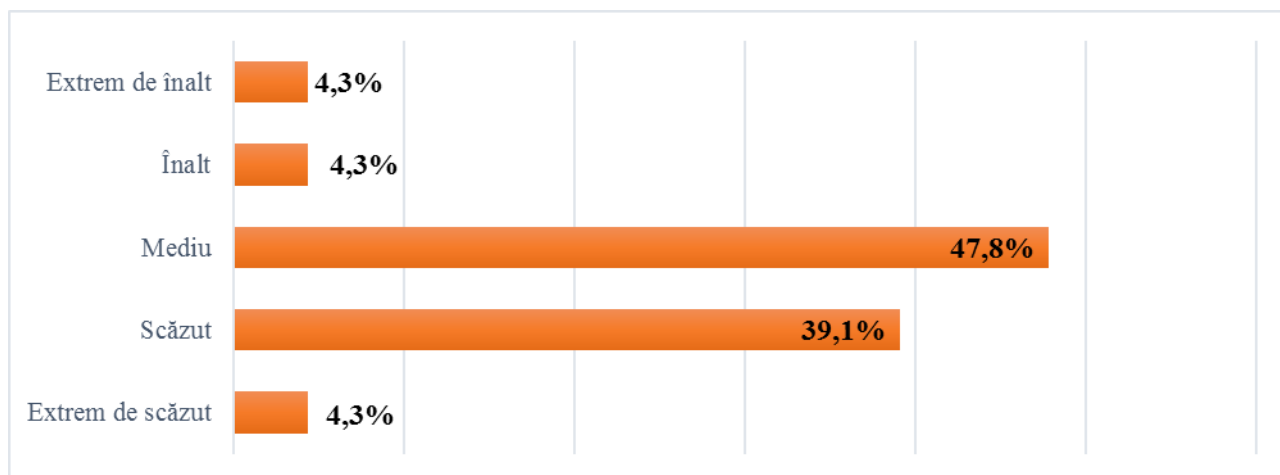
4. Cum apreciați impactul acțiunilor și măsurilor întreprinse la nivel de raion în prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității?

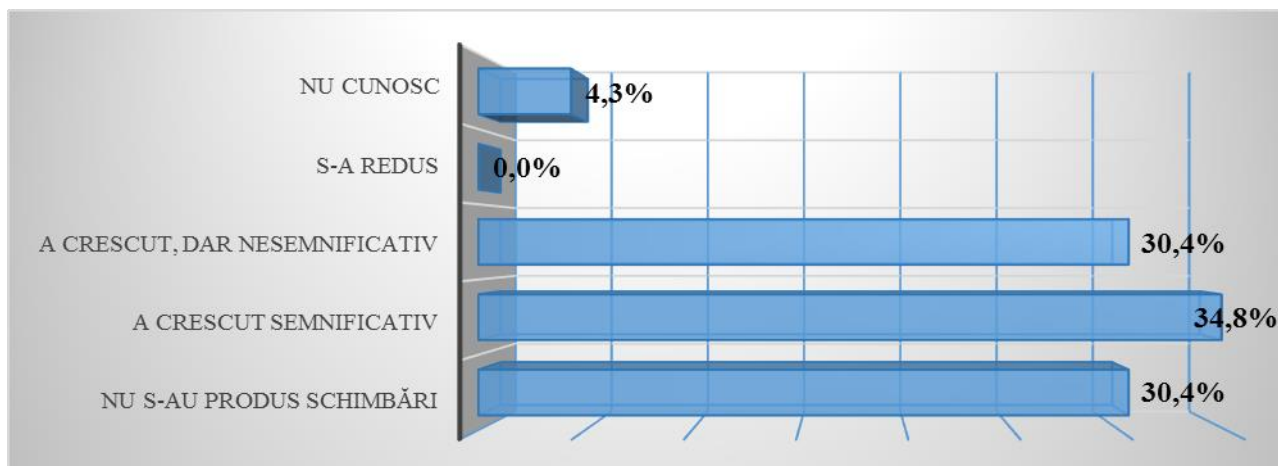
5. Cum apreciați integritatea funcționarilor publici și aleșilor raionali?

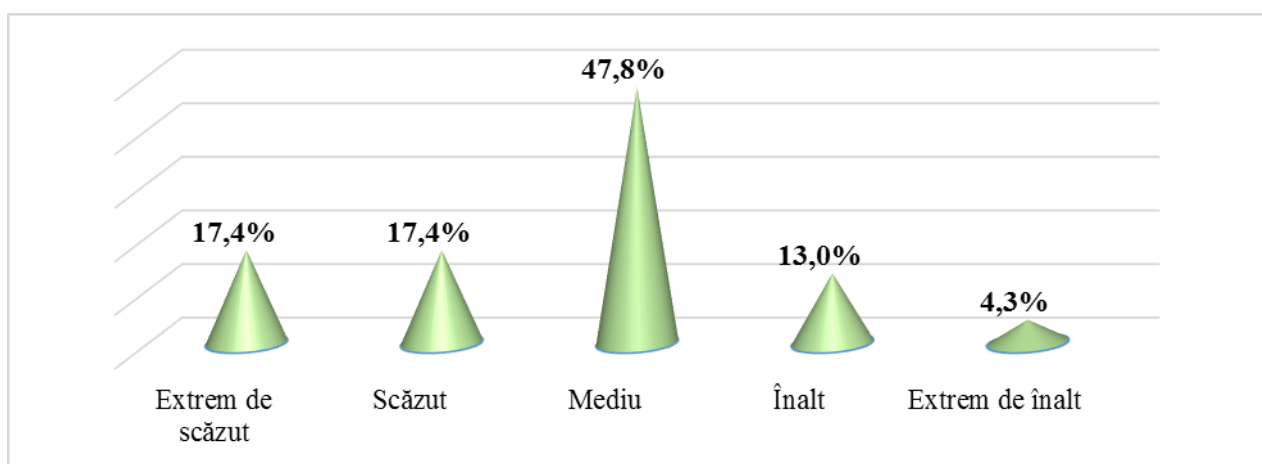
6. Cum apreciați capacitățile/profesionalismul/cunoștințele funcționarilor publici și aleșilor raionali?

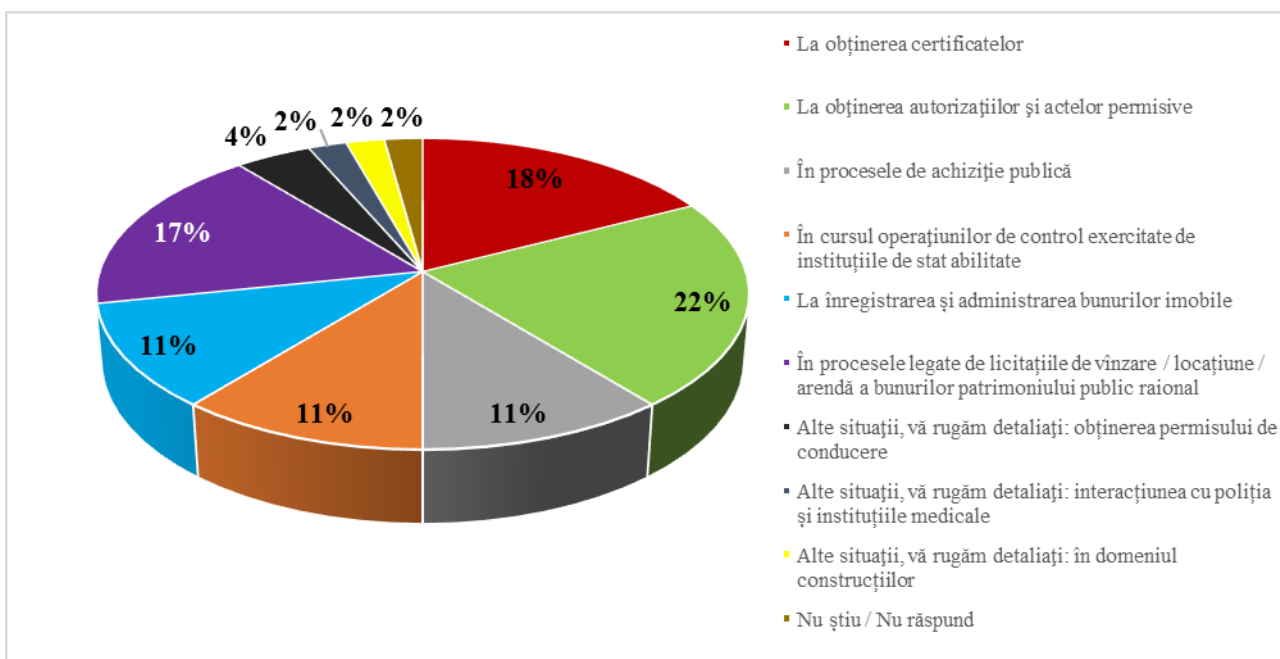
7. Cum apreciați evoluția transparenței și accesului la informații publice în 2019?

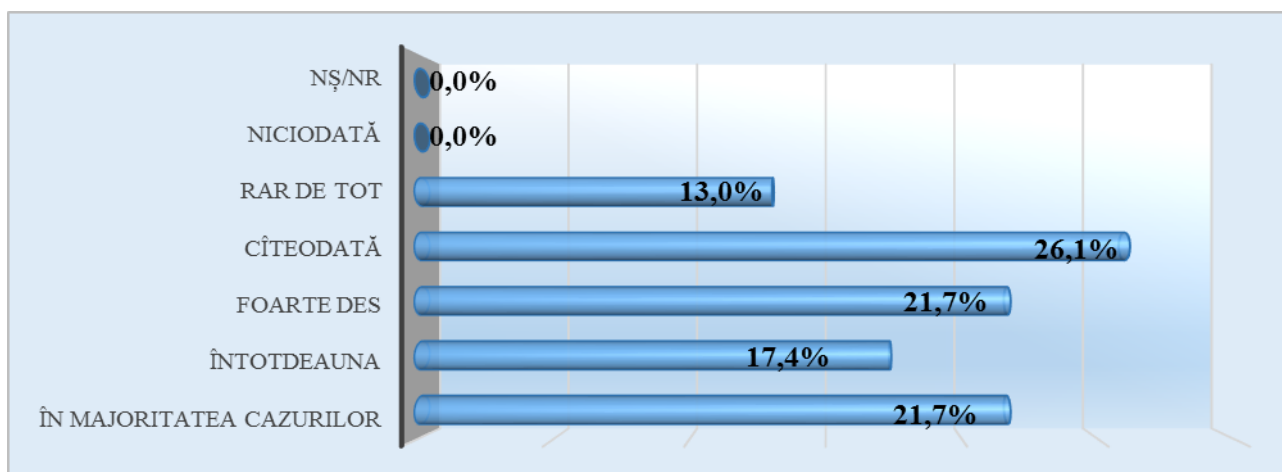
8. La ce nivel apreciați practicile de corupție în autoritățile și instituțiile publice raionale?

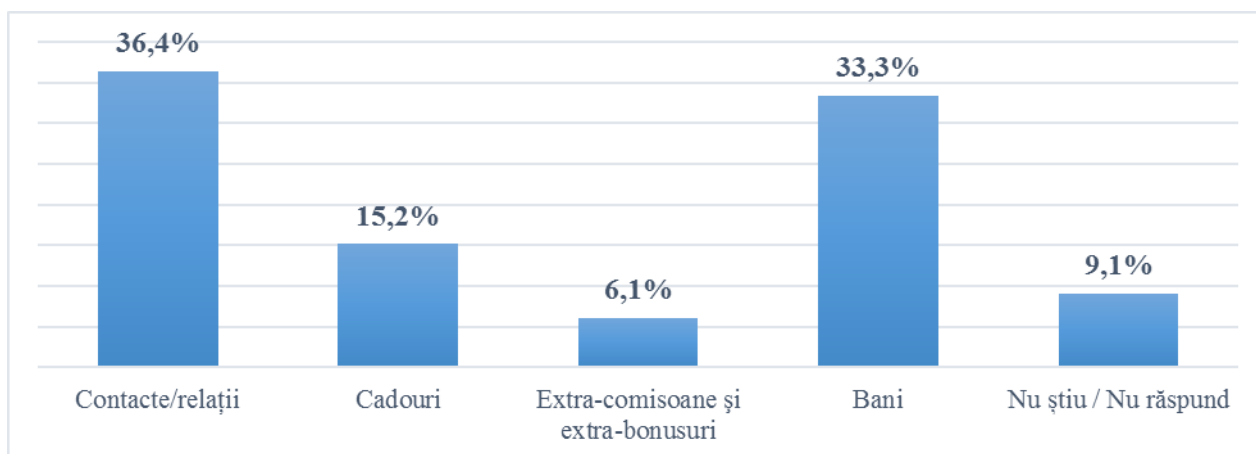
9. În care din următoarele situații o persoană fizică / juridică se confruntă, în mod direct, cu aspecte legate de corupție (puteți alege una sau mai multe opțiuni)?

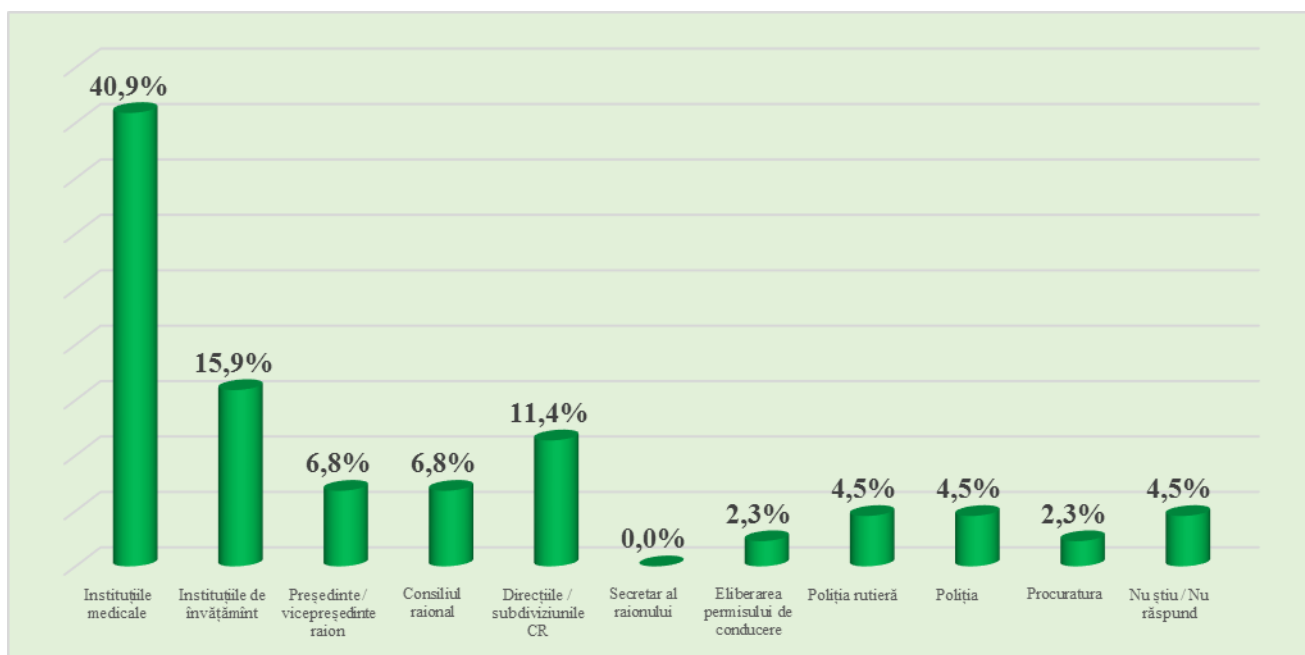
10. Este mai simplu de a soluționa problemele cu autoritățile / instituțiile raionale pe căi neoficiale decît pe cele oficiale?

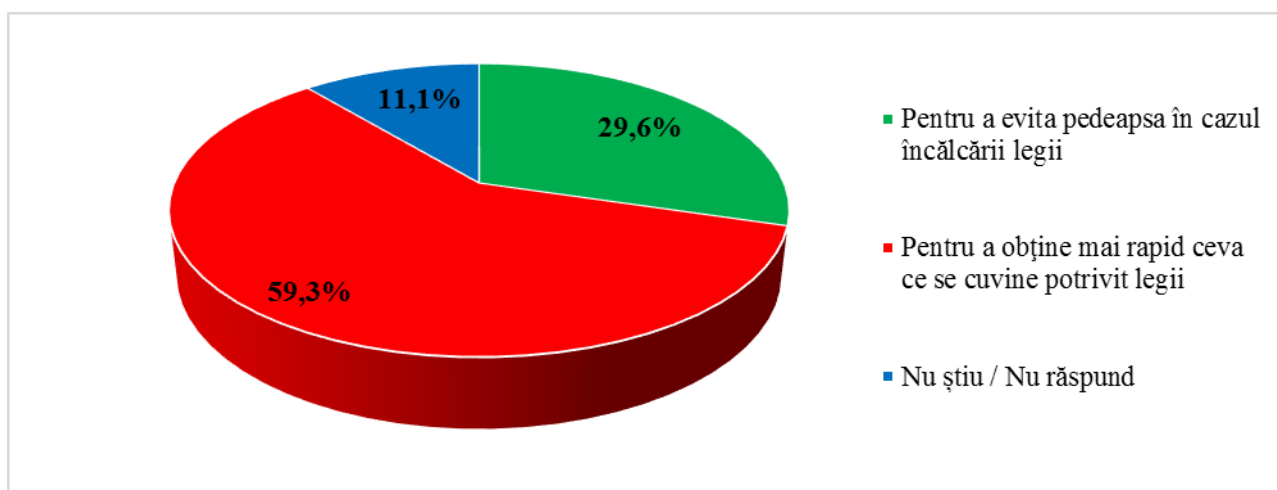

11. Căile neoficiale de soluționare a problemelor cu sectorul public, de obicei, iau forma de:

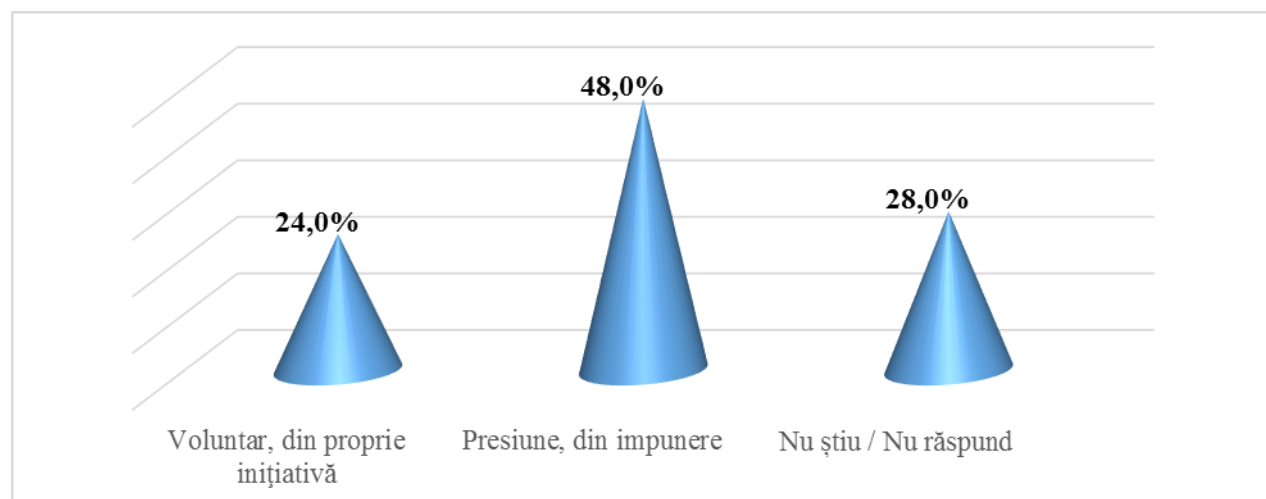

12. Care sunt autoritățile / instituțiile în care se plătește neoficial mai frecvent (puteți alege una sau mai multe opțiuni)?

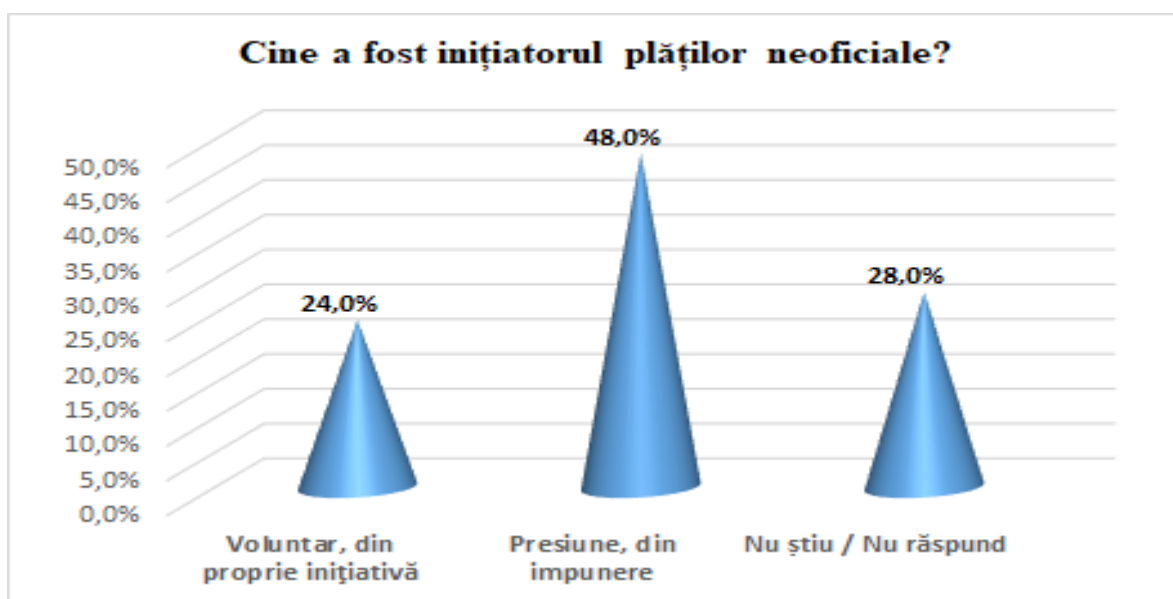

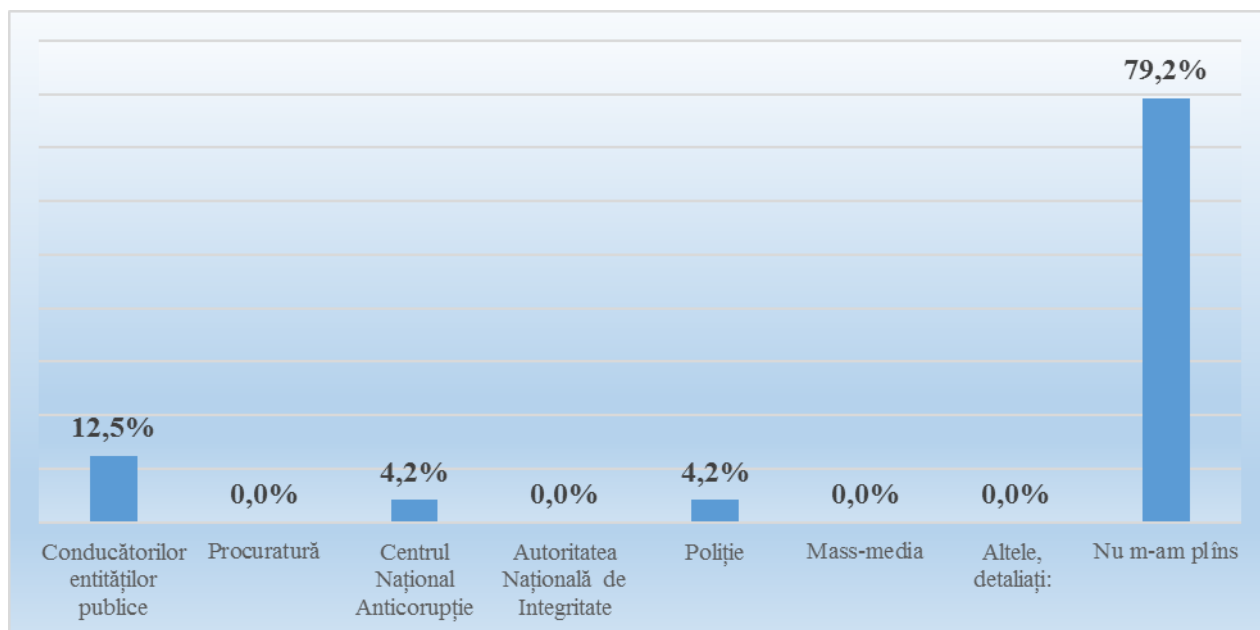
13. Care este scopul plăților neoficiale?

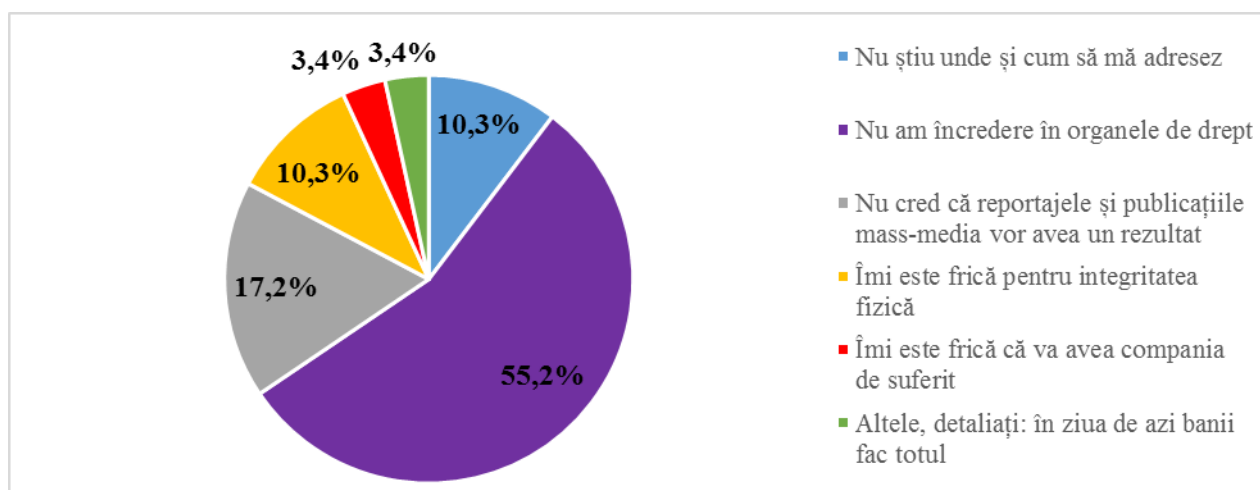
14. Cine a fost inițiatorul plăților neoficiale?

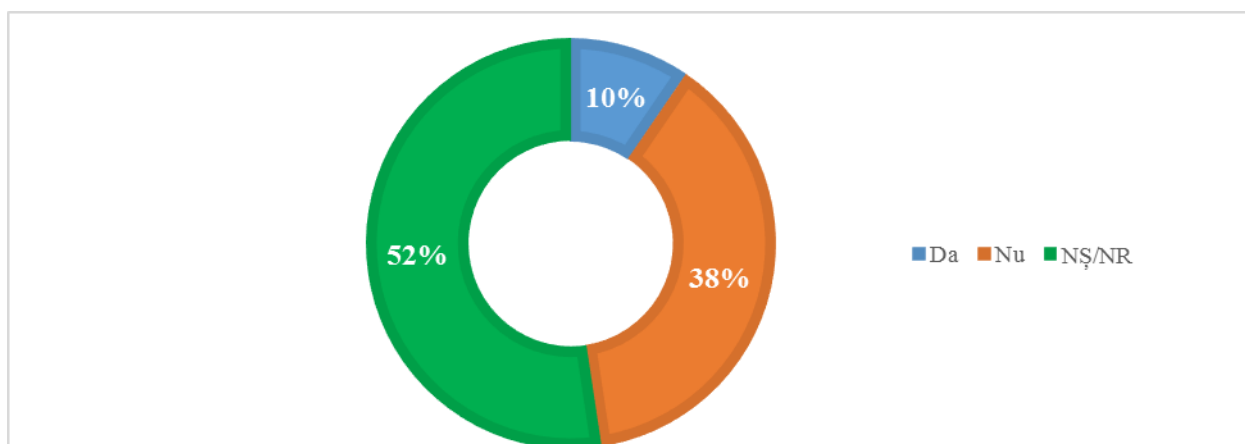
15. Unde v-ați plâns pe cazurile de corupție cu care v-ați confruntat?

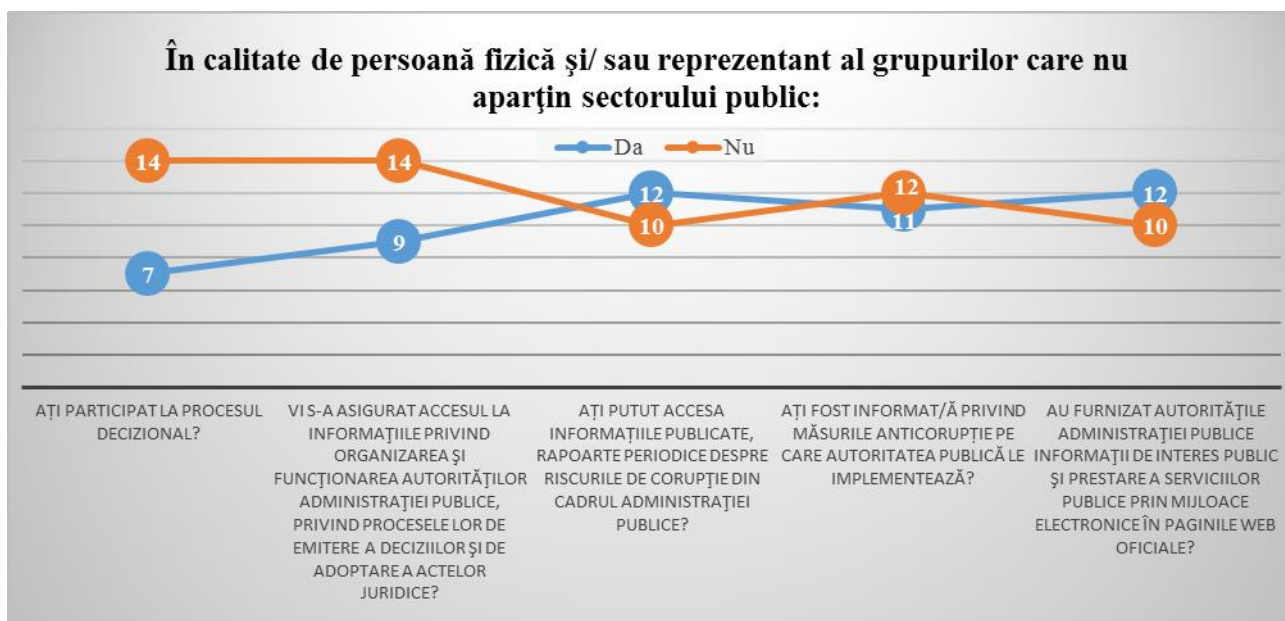
16. Motivele neadresării/nesemnălării privind cazurile de corupție?

17. În cazul în care v-ați adresat, a fost rezolvată problema Dvs.?

18. În calitate de persoană fizică și/ sau reprezentant al grupurilor care nu aparțin sectorului public:

19. În opinia Dvs. care sunt cele mai grave probleme ale autorităților publice raionale, aleșilor locali și funcționarilor publici în domeniul integrității?

- ❖ Aleșii locali nu sunt competenți
- ❖ Nu avem drumuri
- ❖ Prea mult timp ia instruirile de bază al companiilor
- ❖ Lipsă de responsabilitate
- ❖ Sunt corupți
- ❖ Lipsa de angajament față de alegători
- ❖ Corupția la locul de muncă și indiferența afișată în mediul în care activează față de solicitările cetățenilor care se adresează autorităților publice pentru serviciile de care au nevoie
- ❖ Ignoranța acestor angajați duc la lipsa încrederii în corectitudinea și rezolvarea solicitărilor parvenite
- ❖ Totul este monopolizat. Dacă nu ai o persoană cunoscută nu ești primit. Chiar dacă ești primit, nu se hotărăște nimic.
- ❖ Setea de a scurge bani indiferent cât ar fi salariu. Ei mereu vor lua mită. Dacă ar avea omenie, credință atunci fiecare și-ar face activitatea cu profesionalism și fără discriminare.
- ❖ Autoritățile publice raionale, aleșii locali sunt aceleași scule ale regimului ales prin fraude și minciună cumpărați cu bani din impozitele celor care muncesc și plătesc.
- ❖ Cei cinstiți, onești, sunt presați, șantajați de hoți, angajați care au epoleți și putere.
- ❖ În funcție nimeresc persoane care sunt puse de partide politice, de obicei sunt persoane care nu au capacitate și dorință de a face treabă. Influența partidului de la guvernare și banii fac ca persoanele neonestе să ajungă în funcții.
- ❖ Fiecare se gândește la buzunarul său.

20. În opinia Dvs., ce îmbunătățiri / schimbări / acțiuni sunt necesare pentru prevenirea, depistarea, contracararea actelor de corupție și asigurarea integrității?

- ✓ Avem nevoie de oameni competenți în aceste domenii.
- ✓ Trebuie oameni cinstiți.
- ✓ Este nevoie de o transparență în cadrul consiliilor raionale.
- ✓ Este necesar de a transparentiza la maxim licitațiile și actele de vânzare-cumpărare publice.
- ✓ Aleșii trebuie să vorbească mai mult cu oamenii.
- ✓ Să se asculte și să se verifice informația fiecărui cetățean care vrea o schimbare.
- ✓ Controale, demisii, pedepsiri și interzicerea să mai ocupe funcții publice pe viață.
- ✓ Toată clasa politică, organele de drept să fie dată spre a fi judecată de popor.

✓	Să li se ia averile pe care nu le pot argumenta.
✓	Să vină o nouă clasă politică de tineri cu viziuni și patriotism.
✓	Trebuie să lucreze mult mai bine poliția și procuratura și să-i tragă la răspundere pe cei vinovați și să mediatizeze cazurile depistate ca să-i învețe minte și pe alții.
✓	În rezultatul luptei cu corupția a organelor de drept să înceapă de la ei.